

ΠΕΡΙ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΠΡΟΒΛΕΠΤΙΚΟΤΗΤΟΣ

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΩΝ, ΣΧΟΛΕΙΑΚΩΝ ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΙΩΝ, ΛΑΪΚΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΚΤΛ.¹

Κυρίαί καὶ Κύριοι, προσκαγορεύω καὶ τὰς Κυρίας, καίτοι εἶναι ὀλίγαι... Ἀλλ' ἐπειδὴ, παρὰ τὸ γνωμικόν, ὅτι, ὀλίγαι χελιδόνες δὲν κάμνουσι τὸ ἔαρ, ἐγὼ νομίζω, ὅτι καὶ μία μόνη φέρει αὐτό, καὶ ἐπειδὴ συγχρόνως πιστεύω, ὅτι, ὅπως ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἐπιτύχη ἔργον τι, πρέπει νὰ ἐνδιαφέρωνται καὶ αἱ γυναῖκες, χαιρετῶ καὶ ἐνταῦθα τὴν παρουσίαν των.

Μεταξὺ τῶν γεγονότων, τὰ ὅποια διακρίνουσι καὶ τιμῶσι τὸν νεώτερον πολιτισμόν, ἓν, καὶ τὸ χαρακτηριστικώτερον βεδαιῶς, εἶναι ἡ ἐπινόησις τῶν Ἰδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος, τῆς ἀρετῆς δηλ. ἐκείνης, ἐξ ἧς κατὰ τὸν ἀκαδημαϊκὸν Ἱππόλυτον Πασσύ (Hippolyte Passy), τὸν μέγαν τοῦτον τῆς ἀνθρωπότητος εὐεργέτην, προῆλθεν ὁ πολιτισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ἀπὸ αἰῶνων ἡ οἰκανθρωπία γενναίως ἐξασκεῖται ἐν τοῖς κόλποις τῶν χριστιανικῶν κοινωνιῶν, οὐδέποτε αἱ κοινωνίαι αὗται ὑστέρησαν ἀνθρώπων, οἵτινες νὰ μὴ συνεκινήθησαν ἀπὸ τὴν ἀθλιότητα τῶν ὁμοίων των, καὶ ζητήσαντες νὰ τὴν μετριάσωσι, νὰ μὴ προέβησαν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ἐπιτυχίας, εἰς γενναίας θυσίας. Ἐκ τούτων, τόσαι ἰδρύσεις φιλόξενοι κατὰ τοὺς παρελθόντας χρόνους, τόσαι ἀγαθοεργίαι εὐλαβεῖς καὶ λαϊκαί, καθ' ἃς διενέμεντο ἐλεημοσύναι τακτικαὶ καὶ συχνὰ ἄφθονοι.

Ἀλλ' ἐὰν ἐξετάσωμεν ἐπισταμένως τί ἐπεθύμουν οἱ εὐεργετικοὶ καὶ λίαν ἔμπειροι οὗτοι ἄνθρωποι τῶν ἐντελεστέρων χρόνων, βλέπομεν ὅτι μόνη σκέψις των ἦτο ν' ἀνγκυφίσωσι, νὰ θεραπεύσωσι πληγὰς, τὰς ὁποίας ἐβλεπον ἀνοικτάς καὶ νὰ ρίψωσιν ὀλίγον βάλασμον ἐπὶ τῶν παθημάτων, τὰ ὅποια μέγας ἀριθμὸς τῶν συμπολιτῶν των περὶ αὐτῶν ὑπέφερε. Δὲν ἐζήτησαν τὴν ἀρχὴν τῶν παθήσεων καὶ τῶν δυστυχιῶν, τὰς ὁποίας ἤθελον ν' ἀνγκυφίσωσι, δὲν διέκρινον μετὰξὺ αὐτῶν τὰ αἷτια, τὰ ὅποια τὰς παρήγαγον, καὶ συχνότατα, τὰ μᾶλλον κατὰ τὸ φαινόμενον καλῶς συνδυαζόμενα ἔργα των, ἀμνηστεύοντα τρόπον τινὰ τὰ ἐλαττώματα τὰ πλέον γόνιμα εἰς δυστυχίας, κατέληγον εἰς τὸ νὰ πολλαπλασιάσωσι τὸν ἀριθμὸν τῶν δυστυχῶν ἢ ν' αὐξήσωσι τὴν ἐντασιν.

¹ Ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Συλλόγῳ τῇ 17 Νοεμβρίου 1889.

Ὅλως διάφορος εἶναι ὁ σκοπός, ὃν ἐπιδιώκουσι τὰ Ἰδρύματα τῆς προβλεπτικότητος. Ταῦτα ζητοῦσι νὰ καταβάλλωσι τὴν ἀθλιότητα καὶ τὴν πτωχείαν ἐν αὐταῖς ταῖς πηγαῖς των, εἴτε στερεῦοντά αὐτάς, εἴτε ἐλαττοῦντα τὴν δυνάμιν των, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον αἱ ἀτέλειαι τῆς ἀνθρώπινης φύσεως τὸ ἐπιτρέπουσι.

Ἀλλὰ ποῦ εὐρίσκονται αἱ πηγαὶ αὗται ; καὶ πῶς νὰ τὰς ἀνακαλύψωσι ; Μικρὰ προσοχὴ καὶ ἰδοὺ εὐρίσκονται, ἂν τεθῶσι κατὰ μέρος τὰ ἐκ συμβάντων δυστυχήματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων εὐδόλως ἰσχύει ἡ θέλησις ἐκείνων, οἵτινες πίπτουσι λυπηρὰ θύματα, ἀρκεῖ νὰ μελετηθῇ ἡ κατάστασις τῶν πνευμάτων καὶ τῶν ἡθῶν ἐν ταῖς τάξεσι τῆς κοινωνίας ταῖς μᾶλλον ἐκτεθειμέναις εἰς τὰς προσβολὰς τῆς πενίας. Καὶ τῷ ὄντι, τί συμβαίνει εἰς τὰς τάξεις ταύτας ; Δὲν ὑπάρχει προβλεπτικότης. Ὀλίγιστα ἐκ τῶν μελῶν τῆς φροντίζουσι περὶ τῆς αὔριου, οἱ ἄλλοι ζῶσι διὰ τὴν σήμερον μόνον, μὴ σκεπτόμενοι ἄλλο τι ἢ πῶς νὰ ἱκανοποιήσωσι τὰς στιγμιαίας ὀρέξεις των, παραδίδονται εἰς ματαίαν δαπάναν, αἵτινες ἂν ἐγένοντο μετὰ τινος περισκέψεως θὰ τοῖς ἄφινον, ὅσον μέτρια καὶ ἂν ᾔνοι αἱ πρόσοδοί των, ὑπόλοιπόν τι, τὸ ὁποῖον θὰ τοὺς ἐνίσχυε νὰ παλαίσωσι μετ' ἐπιτυχίας κατὰ πολλῶν ἐνκυντηρίων, εἰς τὰς ὁποίας εἶναι ἐκτεθειμένοι καὶ τὰς ὁποίας τοῖς φέρει ἀφεύκτως τὸ γῆρας. Λοιπόν, ἡ ἀνανέωσις τῶν ἡθῶν, ἡ προσπάθεια τοῦ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὰ πνεύματα τῶν ἀνθρώπων τούτων ἡ προβλεπτικότης καὶ ἔξαις ὑγιέστεραι καὶ καλλίτεραι, ἡ βελτίωσις καὶ ἡ ἠθικοποίησις τῶν ἀδυνάτων, ἡ βοήθεια καὶ ἡ ἐνθάρρυνσις τῶν προσπαθειῶν των πρὸς ἐργασίαν καὶ τάξιν, ἰδοὺ ὁ σκοπός, ὁ κύριος σκοπός, τὸν ὁποῖον ἐπιδιώκουσι τὰ Ἰδρύματα τῆς προβλεπτικότητος. Ταῦτα, πολυάριθμα ἤδη ὄντα ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ καὶ ὑπὸ ποικίλας μορφάς, παρ' ἡμῖν ἐλλείπουσι σχεδὸν ἐντελῶς. Εἶναι δὲ ἀπορίας ἄξιον πῶς, ἀφ' οὗ τόπο τελέσματά των εἶναι ἤδη πασίγνωστα, καὶ συμφέρον εἶναι τῆς τε Κυβερνήσεως καὶ τῶν ἰδιωτῶν ἡ ἱδρυσις καὶ ὑποστήριξις των, νὰ δεικνύηται τοσαύτη ὀλιγωρία πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῶν.

Μεταξὺ τῶν ἰδρυμάτων τούτων τῆς προβλεπτικότητος δύο μόνον θέλω ἀναφέρει, καὶ τοῦτο, διότι, κατὰ τὴν γνώμην μου, ἥτις εἶναι ἡ γνώμη καὶ τῶν σπουδαιοτέρων οἰκονομολόγων τῆς ἐποχῆς, ταῦτα τείνουσι πρὸς τὸν σκοπὸν εὐθύτερον τῶν ἄλλων καὶ τ' ἀποτελέσματά των ἀπέδειξαν πόσον καλῶς οἰκειοῦνται πρὸς τὰς ἀνάγκας τῶν μεταγενεστέρων κοινωνιῶν. Τὸ ἐν εἶναι τὸ τῶν *Λαϊκῶν τραπεζῶν*, τραπεζῶν συγχρόνως τῶν ἀποταμιεύσεων, τῶν δανείων καὶ τῶν προκαταβολῶν. Ἡ ἐπινόησις των ὀφείλεται εἰς ἓνα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, οἵτινες ἡξεύρουσι ν' ἀγωνίζονται ὅταν πρόκηται διὰ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος—καὶ ὁ ἱδρυτὴς των πολὺ ἠγωνίσθη—εἰς τὸν Γερμανὸν Δέλιτς (Schultze-Delitsch). Τὸ ἰδιάζον τοῦ χαρακτῆρος τῶν τραπεζῶν τούτων εἶναι ὅτι, μεταβάλλουσι

τούς ἐκ τῆς οἰκονομίας καταθέτας εἰς μετόχους, ἐλευθέρους νὰ δανείζωνται τὸ ποσὸν τῶν καταθέσεων των καὶ ἐπὶ πλέον νὰ δανείζωνται τῇ ἐργυρήσει τῶν συγκαταθετῶν των τοῖς ἀποδίδουσι δὲ ὡς μέρος μέρους τοῦ τόκου, τὸν ὅποιον ὡς ὀφειλέται πληρόνουνσι σοφῇ καὶ εὐφροσύνῃ διαρρυθμίσει πρὸς τὸ συμφέρον ὅλων. Περὶ τῶν Λαϊκῶν τούτων Τραπεζῶν ἐν ἐκτάσει ὡμίλησα κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀπὸ τοῦ βήματος τούτου¹, ἐν οὐ μακρῷ δὲ χρόνῳ καὶ ἐν εὐθετοτέρῳ τόπῳ θέλω πάλιν ἐπαναλάβει περὶ αὐτῶν ἐν λεπτομερείᾳ, ὅπως ἀφ' ἐνὸς μὲν καταδείξω τὰ πολλὰ πλεονεκτήματα αὐτῶν καὶ τὰ ἄπειρα καλὰ, τὰ ὅποια συνεπιφέρουσιν εἰς πάσας τὰς τάξεις τῆς κοινωνίας, κατόρθώσω δ' ἀφ' ἑτέρου νὰ ἐκρίνωσω δικαίως μὲν ἀλλὰ σαθρὰς προλήψεις, γεννηθείσας ἐκ τῆς ταῦτωνυμίας ἐν ἐποχῇ προγενεστέρᾳ ἐπὶ καταδολιεύσει τοῦ συνεταγισμοῦ.

Τὸ ἕτερον τῶν ἰδρυμάτων τῆς προβληπτικότητος, μικρὸν μὲν καὶ ταπεινὸν κατὰ τὸ φαινόμενον, μέγα δὲ τὸν σκοπὸν καὶ τὰ ποτελέσματα, εἶναι τὸ τῶν Σχολειακῶν Ταμειυτηρίων καὶ περὶ τούτων ἀρκούντως ἐπραγματεύθην ἐν τῷ ἰδίῳ τούτῳ τόπῳ², ὁ δὲ ἡμέτερος Σύλλογος ἐκτιμήσας τὰς καταδειχθείσας ἀρετάς, ἐν τῇ προσεχεῖ ἀμέσως συνεδρία του, ἐψήφισε τὴν ἰδρύσιν Σχολειακῶν Ταμειυτηρίων παρὰ τε τῇ Πρακτικῇ Σχολῇ, ἣν τότε εἶχε συστήσει, καθὼς καὶ παρὰ τῇ Σχολῇ τῶν Ἀπόρων Παίδων. Τὰ Ταμειυτήρια ταῦτα λειτουργήσαντα κατὰ τὴν ὑπ' ἐμοῦ ὑποδειχθεῖσαν μέθοδον, ἐπὶ δύο ἔτη, ἀπέδωκαν θαυμασίους καρπούς, ἰδίως τὰ παρὰ τῇ Πρακτικῇ Σχολῇ, ἐν ἣ ἐφοίτων παῖδιά οἰκογενειῶν καὶ ὀκονόμου ἐκ τῶν χρημάτων τὰ ὅποια τοῖς ἐδίδοντο παρὰ τῶν γονέων διὰ νὰ ἐξοδεύσωσι· δυστυχῶς τοῦτο διελύθη, διχλυθείσης τῆς Πρακτικῆς Σχολῆς· τὸ ἐν τῇ Σχολῇ δὲ τῶν Ἀπόρων παίδων ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, τῶν συχναζόντων ὄντων μικρῶν ἐργατῶν, ἔλαβε χαρακτῆρα ἀποταμειυτικοῦ μᾶλλον Ταμείου, ἀφοῦ μάλιστα τὸ Ταμειυτήριον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς ἠρνήθη νὰ δέχεται τὰς καταθέσεις ὡς πρότερον κατὰ τὴν ὑποδειχθεῖσαν μέθοδον, ἡ διαχείρισίς των δὲ περιήλθεν εἰς χεῖρας ξένας τοῦ σκοποῦ καὶ τῆς ιδέας, ἀλλὰ καὶ οὕτω λειτουργοῦν, οὐ μικρὰς παρέχει τὰς ἠθικὰς ὠφελείας. Ἐπιτρέψατέ μοι δ' ἐνταῦθα καὶ ἐν παρόδῳ νὰ σῶς ἀναφέρω μετὰ ψυχικοῦ ἄλγους ὅτι ἡ μέθοδος τῶν Σχολειακῶν Ταμειυτηρίων, πρῶτον πείρας τῆς ἐν Βελγικῇ, Ἰταλίᾳ, Ἀγγλίᾳ καὶ Γαλίᾳ λειτουργίας αὐτῶν, μετὰ τροποποιήσεων ἀναλόγως τῶν ἐν Ἑλλάδι ἠθῶν καὶ ἐθίμων, ὑποβλήθεισα ἐν πλαισίῳ ἐν τῇ Ὀλυμπιακῇ Ἐκθέσει, οὐχὶ πρὸς δάφνας φιλολογικὰς, πολλῷ δὲ μᾶλλον διδακτικὰς, ἀλλὰ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τῆς διαδόσεως τῆς ιδέας, οὐδεμιᾶς ἔτυχε παρὰ τῶν σοφῶν Ἑλλανοδικῶν οὐχὶ μόνον μνείας ἀλλ' οὐδὲ βλέμματος, ἀπαξιούντων ἴσως, ἀλλὰ μᾶλ-

¹ Ἰδὲ *Παρλασσου* Τόμ. Γ', Τεύχ. Η', Ἰανουαρ. 1887.

² Ἰδὲ αὐτόθι « Γ' » Β' καὶ Γ'. Φεβρ. καὶ Μαρτ. 1882.

λον ἀγνοούντων νὰ ἐκτιμήσωσιν ἔργον βασιζόμενον ἐπὶ ἰδεῶν καὶ ἐπιμόνου ἐργασίας μεγάλων οἰκονομολόγων καὶ διδασκάλων τῆς ἠθικῆς, οἷοι ὁ Λωρὰν (Lanrent) τῆς Βελγικῆς, ὁ Λέων Σαίη (Leon Say), ὁ Ἰππόλυτος Πασσύ (Hypp. Pasy), ὁ Ἰούλιος Σιμών (Julus Simon), ὁ Φίτς (Fitch), ὁ Μαλάρς (Malarce) καὶ αὐτός ὁ ἀμέγας ἀνὴρ, ὡς ἀποκαλεῖται ἤδη ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ Γλάδστον. Τοῦτο ὅμως δὲν ἐμπόδισε καθόλου τοὺς ἐν τῷ τελευταίῳ συνεδρίῳ τῶν Ἰδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος, συνελθόντας μεγάλους οἰκονομολόγους καὶ σοφοὺς παιδαγωγοὺς νὰ ἀποκαλέσωσι τὰ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια ὄχι μόνον ἐργαστάσια ἐργατῶν φρονίμων καὶ οἰκονόμων, ἀλλὰ καὶ ἐργαστήρια ἀνθρώπων ὑπὸ τὴν ἀληθῆ τῆς λέξεως ἐννοίαν.

Περὶ τῶν Σχολειακῶν τούτων Ταμιευτηρίων θέλω καὶ πάλιν σήμερον ἐπαναλάβει ἐν ὀλίγοις, ὅπως καταδείξω τὸν ἀληθῆ σκοπὸν τῶν καὶ πείσω τοὺς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν ἀναλαβόντας, ὅτι πρέπει ἐν πᾶσι καὶ διὰ πάντων, τὴν ἰδρύσιν τῶν Σχολειακῶν Ταμιευτηρίων νὰ ἐπιδιώξωσι. Δὲν ἐξαίρω δ' ὡς πρὸς τοῦτο καὶ αὐτὴν τὴν Κυβέρνησιν παραδειγματιζομένην ἀπὸ τῆς Βελγικῆς, ἥτις μεγάλως συνετέλεσεν εἰς τὴν ἰδρύσιν καὶ ὑποστήριξιν τῶν γυμναστηρίων τούτων τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς καὶ τῆς ἠθικῆς ἐνεργείας.

Πρὶν ὅμως προβῶ εἰς τοῦτο, νομίζω πρόσφορον διὰ τοὺς τυχόν ἀγνοοῦντας, νὰ εἰπῶ, τί ἐστὶ Ταμιευτήριον καὶ τίς ὁ σκοπὸς καὶ ἡ ἐπινόησις τοῦ εὐεργετικοῦ τούτου διὰ τὴν ἀνθρωπότητα καθιδρύματος.

Τὸ Ταμιευτήριον, ἡ «Caisse d'Epargne» τῶν Γάλλων καὶ ἡ «Saving Bank» τῶν Ἀγγλῶν εἶναι καθίδρυμα ἐν ᾧ κατατιθέμεναι καὶ αἰεὶ εὐτελέσταιται οἰκονομίαι τοῦ μικροῦ καὶ πτωχοῦ ἐργάτου, τοῦ γεωργοῦ, τοῦ βιομηχάνου, τοῦ ὑπηρέτου κτλ., ὅχι μόνον διασώζονται ἀπὸ στιγμιαίας ἐπιθυμίας, αἵτινες εἶναι συνήθεις εἰς τοὺς τῶν τάξεων τούτων ἀνθρώπους, ἀλλὰ καὶ συσσωρευόμεναι σχηματίζουν κεφάλαιον χρησιμοποιοῦμενον πρὸς ὄφελος αὐτῶν τῶν ἰδίων καταθετῶν, διὰ τῆς παροχῆς δανείων ἐπὶ μετρίῳ τόκῳ, διὰ τῆς συστάσεως Γεωργικῶν Τραπεζῶν, διὰ τῆς κατασκευῆς ὁδῶν καὶ σιδηροδρόμων κ.τ.λ.

Σκοπὸς δὲ τοῦ Ταμιευτηρίου εἶναι «νὰ βοηθῇ τοὺς ἄλλους ὅπως ἀλλήλοβοηθῶνται, help others to help themselves» καὶ νὰ διδάσκη τὰς πτωχὰς τάξεις ν' ἀποκτῶσι συνηθείας τῆς οἰκονομικῆς καὶ τῆς προβλεπτικότητος, θέτουσαι κατὰ μέρος, ἐν ἐποχῇ εὐτυχίας, ὅ,τι δύνανται, ὅπως ἀντιμετωπίσωσιν ἡμέρας δυστυχίας, ἀσθενείας, συμβάντων καὶ γήρατος. «Οὐδέποτε διὰ τῆς ἐλεημοσύνης τοῦ πλούτου, λέγει οἰκονομολόγος Ἀγγλος, δύναται γενικῶς ν' ἀναπτυχθῇ ὅ,τι καλὸν ὑπάρχει εἰς ἡτὰς κατωτέρας τάξεις. Αἱ ἐλευθεριότητες τοῦ εἶδους τούτου, συνηθέστερον ὡς ἀποτέλεσμα ἔχουσι τὴν ἐνθάρρυνσιν τῆς ἀκνηρίας καὶ τῆς

»υποκρισίας ἢ τὴν βοήθειαν προσώπων ἀναξιοπαθόντων· ὁ καλλίτερος πευεργέτης τοῦ πτωχοῦ εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις τὸν ἐνθαρρύνει εἰς τὴν ἐξίτησιν τῆς ἐργασίας, τῆς λιτότητος καὶ τῆς προβλεπτικότητος». Τὸ Ταμιευτήριον λοιπὸν πολὺ συντείνει πρὸς τοῦτο καὶ εἶναι σπουδαῖον ὄργανον εἰς τὴν ἠθικοποίησιν τῶν κοινωνιῶν, διότι προλαμβάνει τὸ ἔγκλημα, ἐλαττώνει τὴν πολλὴν πτωχείαν καὶ ἀνακουφίζει τὰ βάρη τοῦ λαοῦ· πανταχοῦ δὲ ὅπου ὑπάρχουσι τοιαῦτα, ὁ λαὸς εἶναι ἐργατικὸς καὶ οἰκονόμος.

Τὰ Ταμιευτήρια ὀφείλουσι τὴν γέννησίν των εἰς τὴν Ἀγγλίαν, τῇ πρωτοβουλίᾳ ἰδιωτῶν ἢ φιλανθρωπῶν ἐταιριῶν, δωρεὰν προσενεγκόντων τὴν συνδρομὴν των καὶ τὴν ἠθικὴν καὶ ὑλικὴν ἐγγύησιν των, ὅπως συλλέξωσι καὶ καταστήσωσι παραγωγικὰς τὰς μικρὰς οἰκονομίας τοῦ πτωχοῦ λαοῦ· πιστεύοντες δὲ οἱ Ἀγγλοὶ ὅτι, ὁ ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομῶν ἄνθρωπος, ὅχι μόνον σχηματίζει κεφάλαιον διὰ τὰς κακὰς ἐποχὰς τῆς ζωῆς του, ἀλλὰ συγχρόνως διασώζεται ἀπὸ πολλὰς ἐπιθυμίας ματαίας καὶ ἐπιβλαβεῖς, δικαίως ὠνόμασαν τὰ Ταμιευτήρια Savings Banks (Σωτηρίους Τραπεζάς). Τὸ κατ' ἀρχὰς ταῦτα ἦσαν ἔργον τῆς καθαρωτέρας φιλανθρωπίας καὶ διευθύνοντο ὅλως ἰδιωτικῶς, ἀλλ' ἔλλειψις ἐπιβλέψεως ἀφ' ἑνὸς καὶ κακὴ διαχείρισις τινῶν ριψοκινδύνων καὶ κερδοσκοπῶν διαχειριστῶν ἀφ' ἑτέρου, ὑπεχρέωσε τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Γλάστωνος, τοῦ ἀρχηγοῦ τούτου τοῦ Self—Gouvernement καὶ παρὰ τὴν ἐρριζομένην τότε ιδέαν, ἣν ὁ Say εἰς δόγμα ἀνεβίβασεν «ὅτι ἡ ἀνάμιξις τοῦ Δημοσίου εἰς τὰ Ταμιευτήρια εἶναι ἐπιβλαβής», ὑπεχρέωσε, λέγομεν, τὴν Κυβέρνησιν τῆς Ἀγγλίας νὰ ἐπέμβῃ ὅπως προλάβῃ μείζονας καταστροφάς, καὶ ὁ Γλάδστων μετὰ γενναιότητος καὶ θάρρους ἀξιοθαυμάστου ἀγωνισθεὶς, ἐπέτυχεν τὴν ψήφισιν νομοσχεδίου κατὰ τὸ 1861, δι' οὗ συνστάτο ἐν Γενικὸν Ταμιευτήριον ὑπὸ τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἔθνους, ἔχον ὡς πρακτορεῖα τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα καὶ ἐκλήθη Post office Savings Banks· διότι ἐσκέφθη ὅτι μόνον τὸ ἔθνος δύναται νὰ ἐμπνεύσῃ καὶ ἐμπνέῃ τὴν μεγαλειτέραν ἐμπιστοσύνην· ἀφοῦ λοιπὸν τὸ ἔθνος εἶναι ὁ φυσικὸς καὶ μόνος δυνατὸς θεματοφύλαξ τῶν οἰκονομιῶν τοῦ λαοῦ, διατί νὰ μὴ ᾖ καὶ ὁ Γενικὸς Διοικητὴς ὅλων τῶν Ταμιευτηρίων; Ἐπροτίμησε δὲ ὡς πρακτορεῖα τὰ ταχυδρομικὰ γραφεῖα, διότι ταῦτα εἶναι διεσπαρμένα ἐφ' ὅλου τοῦ Κράτους, εἶναι ἀνοικτὰ πάντοτε καὶ παρέχουσι πλείστας εὐκολίας εἰς τὸν ἐργάτην καταθέτην. Τὸ παράδειγμα τῆς Ἀγγλίας ἐμιμήθη κατόπιν ἡ Ἰταλία, τὸ Βέλγιον, ἡ Γαλλία καὶ ἡ Βρασιλία· ἤδη γίνεται σκέψις νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐν Γερμανίᾳ καὶ Αὐστρίᾳ· ἐν Ρωσίᾳ δὲ ἀπὸ τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου ἐξεδόθη τὸ ἐπὶ τοῦτο οὐκάζιον καὶ ἤδη ἤρχισε καὶ ἐκεῖ ἡ λειτουργία τῶν ταχυδρομικῶν Ταμιευτηρίων. Μόνη λοιπὸν ἡ Ἑλλάς καὶ ἡ Τουρκία εἶναι ἔξω τῆς χορείας τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν, διότι καὶ ἡ Ρουμανία καὶ ἡ Σερβία καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ Βουλ-

γάρβια προέβησαν εἰς προκαταρκτικὰς τινὰς προπαρασκευὰς διὰ τὴν εἰσ-
γωγὴν τοῦ μεγάλου τούτου εὐεργετήματος, θὰ ᾔηται δὲ ἐπὶ πολὺ ἀκόμῃ ἡ
Ἑλλὰς ἔξω τῆς χορείας ταύτης, ἐνόσω πολιτικὴ μικροπρεπὴς, ἀνακόλου-
θος καὶ ἐπιπόλαιος διίπει τὰ κοινὰ, ἡ ἀντιπροσωπεία δὲ εἰς προσωπικὰ
ζητήματα ἐνσχολουμένη οὐδὲν τὸ σπουδαῖον πρὸς ἀνάπτυξιν καὶ εὐημε-
ρίαν τοῦ λαοῦ νομοθετεῖ.

Εὐτυχῶς παρὰ τῇ Ἑθνικῇ Τραπεζῇ ὑπάρχει ἀπὸ τριακονταετίας τοι-
οῦτον Ταμειυτήριον, λειτουργοῦν τὰς Κυριακὰς μόνον καὶ ἐπὶ ὀλίγας ὥρας·
τοῦτο ἂν καὶ ξένον τῶν ἐργασιῶν τῆς Τραπεζῆς καὶ πολὺ παρέργως λει-
τουργοῦν, οὐχ ἥττον ἐκπληροῖ ἐν μέρει τὸν εὐεργετικὸν σκοπὸν του, ὡς ἐκ
τῆς προθυμίας μεθ' ἧς προσέρχονται οἱ καταθέται. Ἰσχυρὸς ἔργον θὰ ᾔητο,
ἄφοῦ ἐπὶ μακρῷ ἴσως θ' ἀνκμύνωμεν τὴν κυβερνητικὴν φροντίδα πρὸς ἱδρυ-
σιν τῶν Ταχυδρομικῶν Ταμειυτηρίων, καὶ ἤδη, ὅτε νέον αἷμα διωχε-
τεύθῃ εἰς τὰς φλέβας τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, νὰ δοθῇ καὶ μικρὰ τις ὠ-
θησις εἰς τὰς ἐργασίας τοῦ Ταμειυτηρίου τούτου, ἐφαρμοζομένων τῶν πρὸς
ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐπινοηθέντων ὁρῶν, οὓς πλειστάκις ἐλάβομεν ἀφορμὴν
νὰ ὑποδείξωμεν· τοσοῦτῳ μᾶλλον καθόσον οὐδεμίᾳ ζημίᾳ δύναται νὰ
προσγίνη τῇ Ἑθν. Τραπεζῇ, τοῦναντίον δέ, ἴσως ἐνισχύσῃ τὸν νῦν ἰθύνον-
τα τὰ τῆς πολιτείας, νὰ προῖχῃ εἰς τὴν πραγματοποίησιν ὠριμασάσης καὶ
παρ' αὐτῷ ἰδέας, τῆς ἱδρύσεως τῶν Ταχυδρομικῶν Ταμειυτηρίων, ἀψηφῶν
δυσκολίας καὶ μεμψιμοιρίας νωθρῶν καὶ κακοβούλων ὀργάνων.

Ἡ ἐπιτυχία τῶν Ταχυδρομικῶν Ταμειυτηρίων καὶ ἡ ἐξ αὐτῶν ὡς ἐκ
τῆς αὐξήσεως τῆς ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομίας, ἐπεληλυῖσα μεγάλη ἠθικὴ
ὠφέλεια εἰς τὸν λαόν, ἐνεθάρρυνε σπουδαίους ἄνδρας νὰ ζητήσωσι νὰ
ἐπεκτείνωσι ταύτην καὶ ἐπὶ τῆς τελευταίας ἀκόμῃ τάξεως τοῦ λαοῦ, ἐκεί-
νης ἣτις στερεῖται τοῦ ἀναγκαίου ποσοῦ νὰ γίνῃ πελάτης τοῦ Ταμειυ-
τηρίου, ἐπὶ τούτῳ δὲ ἱδρύσαν καὶ *Πεντάλεπτον Ταμειυτήριον* (Panny
Bank), καὶ πρῶτος ὁ λόρδος Δέρβυ, ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν τῆς Ἀγ-
γλίας κατὰ τὸ 1862, συνίσταται τοιαύτην ἐταιρείαν (Provident Knowle-
dge Society) ἀναπτύξεως τῆς προβλεπτικότητος, ἐν ᾗ λαμβάνουσι μέρος
δοῦκες, κόμητες, ἀρχιεπίσκοποι, βουλευταὶ κτλ. Ἐν διαστήματι μηνῶν
τινῶν διανεμήθησαν 12,000 φυλλάδια, παραγματευόμενα περὶ οἰκονομίας
ἐκ τῆς δαπάνης, τῇ ἐνεργείᾳ ἀποστόλων ἐσχηματίσθησαν 50 συλλαλη-
τήρια, εἰς τὰ ὅποια ἔλαβον μέρος πλέον τῶν 15,000 ἀνθρώπων, διεπραγ-
ματεύθησαν τὸ ζήτημα πλέον τῶν 100 ἡφημερίδων, ἐγένοντο συνεννοήσεις
μετὰ 500 περίπου κληρικῶν, ποιμενόντων πολλὰς χιλιάδας ψυχῶν καὶ
μετὰ πολλῶν ἐργοστασιαρχῶν, ἀποτέλεσμα δὲ τῶν ἐνεργειῶν τούτων
ὕψηξεν ὅτι μετὰ ἓν ἔτος, ᾔητοι κατὰ τὸ 1873, ἡ πόλις Γλασκῶβη, κα-
τοικουμένη ὑπὸ 480,000 κατοίκων, εἶχεν 125 Panny Banks, καὶ
κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ἔτους κατετέθησαν 850,000 φρ., ἀπεδόθησαν

355,000 φρ. καὶ μετεφέρθησαν εἰς τὸ Γενικὸν Ταμιευτήριον 460,000 φρ.

Ἀλλ' ὅσον εὐκόλος εἶναι ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἰδρυσις τῶν Πεντακλέπτων τούτων Τραπεζῶν δὲν εἶναι τοιαύτη καὶ ἀλλαχού, διὰ τοῦτο ὅπως ἐλκύσωσι τοὺς καταθέτας διὰ τοῦ ὅσον τὸ δυνατὸν κατωτέρου ὅρου καὶ ἐνισχύσωσι τὴν ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομίαν τῶν πτωχῶν, ἐφήρμασαν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐσχάτως, ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ἀπὸ τοῦ 1881 καλὴν τινα ἰδέαν, ἣν ἀπὸ τοῦ 1875 ὁ κ. Μαλάρς (Malarce), ὁ ἀκάματος οὗτος ἐργάτης τοῦ καλοῦ, δι' ἐκθέσεώς του εἶχε προτείνει πρὸς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν τῆς Γαλλίας· αὕτη δὲ εἶναι ἡ χρησιμοποίησις τῶν γραμματοσήμων πρὸς εὐκολίαν τῶν μικρῶν καταθέσεων.

Ἡ ἐπινόησις τῶν γραμματοσήμων τῆς οἰκονομίας (timbre d'Epargne), ὅπως ἐκλήθη, εἶναι ἀπλῆ ὅσον καὶ ἐπιτυχής. Τὸ ταχυδρομεῖον διανέμει δωρεὰν εἰς τὸν αἰτοῦντα δελτάρια, διηρημένα εἰς 10 τετραγωνίδια, ἐπὶ ἐκάστῳ τῶν ὁποίων δύναται νὰ προσκολληθῇ γραμματόσημον δέκα ἐκατοστῶν· ὅταν δὲ προσκολληθῶσι δέκα τοιαῦτα, ἀποτελοῦντα ἐν φράγκον, ὁ κάτοχος τοῦ δελταρίου τὸ προσάγει εἰς τὸ Ταχυδρομικὸν Ταμιευτήριον καὶ τοῦτο τὸ ἀποδέχεται ὡς χρῆμα καταθέσεως συνήθους ἐν τοῖς Ταμιευτηρίοις καὶ τὰ ἐγγράφει εἰς τὰ Βιβλία εἰς λ/σμὸν τοῦ καταθέσαντος. Ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ἐπινοήσεως αὐτῆς ἐπέφερεν ἐξαιρετὰ ἀποτελέσματα, καὶ εἰς ὀλιγώτερον τοῦ μηνὸς ἐν τῇ ἐνάρξει τῆς λειτουργίας της, διανεμήθησαν ἐν ταῖς δέκα πρὸς τοῦτο ἐκλεχθείσαις ἐπαρχίαις 14 χιλ. δελτάρια, προκαλέσαντα τὸ ἄνοιγμα 7000 βιβλιαρίων νέων· κατὰ τὸ τέλος δὲ τοῦ ἔτους τὰ Ταμιευτήρια εἶχον ἐπαναλάβει 84,000 δελτάρια κεκαλυμμένα δι' 1,014,000 γραμματοσήμων. Τὸ ζήτημα λοιπὸν τοῦ κατωτέρου ὅρου, ὅπερ εἶναι ἡ αἰτία τῆς αὐξήσεως τῆς πελατείας τῶν Ταμιευτηρίων καὶ ἐπομένως τῆς μεγαλειτέρας κοινωνικῆς ὠφελείας, λύεται οὕτω διὰ τοῦ καινοῦ γραμματοσήμου, ὅπερ εἶναι εἰς χεῖρας πάντων, δὲν ἐπιφέρει νέα ἐξοδα καὶ ἀπαλλάσσει τὸ Ταχυδρομεῖον ἀπὸ νέους λ/σμούς.

Ἐκείνη ὁμῶς, ἥτις ἔσχε τὰ εὐαρεστότερα καὶ σπουδαιότερα ἠθικὰ ἀποτελέσματα καὶ ἥτις εἶναι ἡ βάσις οὕτως εἰπεῖν, τῶν ἰδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος, εἶναι ἡ ἐπινόησις τῶν Σχολειακῶν Ταμιευτηρίων (Caisse d'Epargne Scolaire), τῶν εὐεργετικῶν τούτων καθιδρυμάτων, διὰ τὰ ὁποῖα ἐσχάτως ὁ ὑπουργὸς τοῦ Ἐμπορίου ἐν Γαλλίᾳ, μετὰ τὴν ἐπελθοῦσαν κατὰ τὰς διαφόρους στατιστικὰς ἀναμόρφωσιν τῶν ἡθῶν ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς των, ἐν ἐγκυκλίῳ του λέγει, ὅτι «ὑποβοηθοῦσι λίαν ἐπωφελῶς τὸ εὐεργετικὸν καὶ ἠθικοποιὸν ἔργον τῶν Ταμιευτηρίων καὶ ἀποτελοῦσι σήμερον κλάδον τῆς ἀνατροφῆς τοῦ λαοῦ εἰς ἅπαντα τὸν πεπολιτισμένον κόσμον». Ἐὰν τὸ προβλέπειν, εἶναι ὅρος τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, συμφέρον εἶναι νὰ συνειθίζονται τὰ παιδία πρὸς τοῦτο, ὅπως συνειθίζονται εἰς τὸ ἀποστηθίζειν, συμφέρει νὰ ἐξασκῇται ἡ προβλεπτικότης των ὅπως καὶ ἡ μνήμη των, διὰ

νὰ μακθάνωσι νὰ τακτοποιῶσι τὴν ζωὴν των, διότι ὁ οἰκονομῶν ἐκ τῆς δαπάνης καὶ προβλέπων διὰ τὸ μέλλον, ἔχει τακτικὴν ζωὴν καὶ ἡ τακτικὴ ζωὴ, κάμνει τὸν ἄνθρωπον ἐργατικόν, τίμιον καὶ καλόν, οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς εὐτυχίας.

Τὰ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια, λέγει ὁ Ἰππόλυτος Πασσῦ, περιέχουσι σπόρον, ὅστις αὐξάνει καὶ ἡμέραν τινὰ ὅτ' καρποφορήσῃ πολὺ τὸ καλόν. Χάριν τίνων ἐγένοντο τὰ συνήθη Ταμιευτήρια; Χάριν ἀνθρώπων ὠρίμων, κεκτημένων ἔξεις συχνάκις ἐναντίας εἰς τὴν καλὴν χρῆσιν τῶν μέσων τῆς ὑπάρξεώς των. Τὰ δὲ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια ἐγένοντο διὰ τὰ παιδία, δι' ὄντα τὰ ὅποια πρόκειται νὰ μάθωσι τὸ καλόν ἢ τὸ κακόν. Ἰδοὺ δὲ τί ἡ παιρὰ ἀπέδειξε· παρὰ τοῖς παιδίοις ὑπάρχει ἐν αἴσθημα δυνάμειος, τὴν ὁποίαν ἡ ἰδρυσις τῶν Σχολειακῶν Ταμιευτηρίων ἀπεκάλυψεν, αὕτη δὲ εἶναι ἡ ἀγάπη τῆς ιδιοκτησίας. Ὅσον μικρὸν καὶ ἀσήμαντον εἶναι ὅ,τι τὸ παιδίον διὰ τῆς θυσίας προσκαίρου εὐχαριστήσεως ἀπέκτησεν, εἶναι ὑπερήφανον δι' αὐτὸ καὶ θεωρεῖ ἑαυτὸ σπουδαιότερον, καὶ τὸ μικρὸν τοῦτο προσπαθεῖ νὰ τὸ διατηρήσῃ καὶ νὰ τὸ αὐξήσῃ· τοῦτο μαρτυροῦσι τὰ ἀποτελέσματα, ἀφ' ἧς ἐποχῆς τὰ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια ἰδρύθησαν.

Τὰ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια ἔχουσι μίαν ἀξίαν, ἥτις εἶναι καθ' αὐτὸ ἰδική των, τὴν δύναμιν τῆς ἀνατροφῆς, καὶ οὐδεμίαν ἀμφιβολίαν ὅτι αἱ γενεαί, τὰς ὁποίας διδάσκουσι, θ' ἀναπτύξωσιν ἐν τῷ σταδίῳ τῆς ζωῆς βαθμὸν τινὰ εὐφυΐας καὶ λογικοῦ, προβλεπτικότητος καὶ δραστηριότητος πολὺ ἀνώτερον ἐκείνου, εἰς ὃν ἐφθασαν αἱ παρελθοῦσαι γενεαὶ καὶ αἱ παροῦσαι· πρὸς δέ, τὰ παιδία ἀνκτρεφόμενα ὑπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ἀσκησιν τῶν ἀρετῶν τούτων, ἐπενεργοῦσιν ὑγιῶς ἐπὶ τῶν γονέων των· τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο ἐπιβεβαιοῦται πανταχοῦ, ὅπου ἤδη λειτουργοῦσι Σχολειακὰ Ταμιευτήρια.

Τὰ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια ἀποτελοῦσιν ἤδη ἐν τοῖς πλείστοις εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσι κλάδον τῆς ἀνατροφῆς τοῦ λαοῦ, καὶ διὰ τοῦτο σπουδαιότατα πρόσωπα, ὡς ὁ Abraam Hewitt μέλος, τοῦ Συνεδρίου τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς, ὁ Khitrowo, ἀνώτατος σύμβουλος παρὰ τῷ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείῳ τῆς Ρωσσίας, ὁ Franz Flaz, ἐπιτετραμμένος τοῦ ἐμπορικοῦ ἐπιμελητηρίου τῆς Αὐστρίας καὶ ἄλλοι ἐξ ἄλλων ἔθνων, ἀπεστάλησαν εἰς Γαλλίαν ἵνα ἐκμάθωσι παρὰ τῷ κ. Auguste de Malarce, ἐφευρέτῃ τῆς Μεθόδου τῶν Σχολ. Ταμιευτηρίων, ἱστορίῳ γραμματεῖ τῆς Εἰσιρήσεως τῶν καθιδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος (Société des Institutions de Prevoyance) καὶ ἐπιτίμῳ μέλῳ τοῦ ἡμετέρου Συλλόγου, τὰ διάφορα νομοθετήματα καὶ τοὺς διοικητικοὺς ὁργανισμοὺς τῶν Ταμιευτηρίων τούτων.

Αἱ ἐκ τῶν Σχολειακῶν Ταμιευτηρίων οἰκονομίαι εἶναι βεβαίως μικραὶ καὶ ἀσήμαντοι, ἀλλ' ἡ ἐπίδρασις αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἠθῶν ὅλης τῆς ἐργατι-

κῆς τάξεως εἶναι ἀπερίγραφτος. Τὰ παιδιά, οἱ ἑξοχοὶ οὗτοι ἀγωγοὶ παν-
 τὸς κοινωνικοῦ νεωτερισμοῦ, μαρτυρουμένου καὶ ἐκ τοῦ θείου λόγιου,
 «Ἄφετε τὰ παιδιά ἐλθεῖν πρὸς με», ἐθιζόμενα εἰς τὴν ἑξιν τῆς τάξεως,
 τῆς ἐγκρατείας καὶ τῆς προβλεπτικότητος, ἐπὶ τῶν ἐδωλίων τοῦ σχο-
 λείου, εἰς τὴν τρυφερὰν ἐκείνην ἡλικίαν καθ' ἣν αἱ καλὰ ἑξεις εὐκολώ-
 τερον κατακτῶσι τὸ πνεῦμα, παρὰ ἐν τῇ ἐφηβικῇ ἡλικίᾳ, ὅποτε σχεδὸν ὁ
 ἄνθρωπος εἶναι ἐσχηματισμένος, διδασκόμενα ὅτι καὶ μικραὶ οἰκονομίαι
 ἐπαναλαμβάνονται καὶ καλῶς διατιθέμεναι, ἔχουσιν ἀξίαν καὶ ἀξίαν
 σπουδαίαν, ὅτι ἡ οἰκονομία ἐκ τῆς δαπάνης, μετριάζει τὴν ικανοποίησιν
 τῶν ματαίων ἐξόδων καὶ ὅτι εἶναι μία ἠθικὴ ἄσκησις ἣτις ἐνδυναμώνει
 τὴν θέλησιν, καὶ μέσον βέβαιον ὁδηγοῦν πρὸς τὴν τύχην καὶ τοὺς μᾶλλον
 ἀποκλήρους αὐτῆς, ὡς καὶ μέσον διαφυλάξεως τῆς περιουσίας τῶν πλου-
 σίων, μυροῦσιν οὕτως εἰπεῖν, τὰς οἰκογενείας των τὴν ἀπόκτησιν τῶν ἀρε-
 τῶν τούτων διὰ τῆς χρήσεως τοῦ βιβλιαρίου τοῦ ἐμβλήματος τούτου τῆς
 οἰκονομίας καὶ τῆς καλῆς τάξεως. Ἀπαντες οἱ ἀναιμορρωτοὶ τῶν ἀνθρω-
 πίνων κοινωνιῶν, τὸ θεῖον καὶ μέγα πολιτικὸν δόγμα τοῦ Θεανθρώπου
 ἐπεκχλέσαντο εἰς ἐπιτυχίαν τῶν ἰδεῶν των. Μάλιστα, κύριοι, διὰ τῶν
 παιδίων διοχετεύουσιν εἰς τὸν λαὸν τὰ Σχολειακὰ Ταμειυτήρια, ἀρετὰς
 ἀνδρικής διδάσκουσιν αὐτὸν νὰ θυσιάζῃ τὰς ἀμέσους ἐπιβλαβεῖς ἀπο-
 καύσεις ὅπως προέβη σοβαρὰς ἀνάγκας μαμακρυσμένας καὶ κανόνισι
 τὴν ζωὴν του διὰ συνεχοῦς προβλεπτικότητος διδάσκουσιν αὐτὸν ἐπίσης
 νὰ καταστέλλῃ τὰ πάθη καὶ τὰ ἐλαττώματα, καὶ τὸν διδάσκουσιν
 ἐπὶ τέλους νὰ κάμνῃ τὴν τελευταίαν αὐτὴν κατάκτησιν τοῦ ἐλευθέ-
 ρου ἀνθρώπου, τὴν κατάκτησιν τοῦ ἑαυτοῦ του! Διότι εἰς τὰς νῦν
 κοινωνίας, ὅπου ὁ ἄνθρωπος ἀπολαμβάνει ὅλως τὰς ἐλευθερίας του,
 ἡ τελευταία καὶ ἡ δυσκολωτέρα εἶναι τὸ νὰ νικήσῃ τὸν ἑαυτόν του,
 νὰ ἐλευθερωθῇ ἀπὸ τὰ πάθη του, καὶ ἐλευθεροῦται, ἐθιζόμενος νὰ ἀνθί-
 σταται εἰς τὰ ἐλκυστικὰ ρεύματα τῶν ἐλαττωμάτων, ἐθιζόμενος νὰ
 ᾔῃαι κύριος ἑαυτοῦ. Τὰ παιδιά καὶ ἰδίως τὰ κοράσια, τὰ ὅποια, ὡς ἐκ
 πείρας γνωστόν, εἶναι καταλληλότερα πρὸς τὴν ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονο-
 μίαν, μεταφέροντα εἰκαδὲ ὅτι ἐν τῷ Σχολείῳ περὶ Ταμειυτηρίων διδά-
 σκονται, καθηχοῦσιν ἀνεπαισθήτως τοὺς γονεῖς των καὶ τοὺς καθιστῶσι
 πελάτας τῶν Ταμειυτηρίων ἠθικοποιοῦντα αὐτούς, ὥστε ἡ ἐκ τῶν Σχο-
 λειακῶν Ταμειυτηρίων ἐπίδρασις δὲν περιορίζεται μόνον ἐπὶ τῶν ἐργατῶν
 τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ κατακτᾷ καὶ τὴν παροῦσαν γενεάν διὰ τῆς διαδό-
 σεως, τὴν ὅποιαν ὅλως φυσικὰ ἐκτελοῦσιν εἰς τὰς ἐργατικὰς οἰκογενείας
 τὰ παιδιά.

Βεβαίως τὰ Σχολειακὰ Ταμειυτήρια ἔσχον τοὺς ἀντιδοξοῦντας, καὶ
 κατὰ τὴν ἐν τῷ Ἰταλικῷ Κοινοβουλίῳ συζήτησιν περὶ τῆς παραδοχῆς
 τοῦ θεσμοῦ τούτου καὶ τοῦ ὠφελίμου τῆς διαδόσεως τῶν ἰδεῶν τῆς τά-

ξέως καὶ τῆς οἰκονομίας μεταξύ τῶν παιδίων, μεγάλως ἐφοβήθησαν τὴν ἐμφύτευσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν παιδίων τῆς φιλαργυρίας, ἀλλ' οἱ φόβοι οὗτοι ὑπῆρξαν ὑπερβολικοὶ καὶ πολεμηθέντες δι' ἀκαταμαχῆτων ἐπιχειρημάτων δεινῶν οἰκονομολόγων καὶ ἠθικολόγων ἐξέλιπον, ἀποδειχθείσης ἐν τῇ ἐφαρμογῇ ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πρὸς τὴν νεολαίαν ἐπελθούσης ἠθικῆς ὠφελείας. Καὶ διὰ μὲν τὰ πτωχὰ παιδία τὸ Σχολειακὸν Ταμιευτήριον ἔχει ἠθικοποιὸν σκοπὸν πρωτίστης τάξεως, περὶ τοῦ ὁποίου εἰς οὐδένα πλὴν ἐπιτρέπεται ν' ἀμφισβῆται· τὰ πλούσια δὲ παιδία διδάσκονται δι' αὐτοῦ ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει περιττὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ὅπερ νὰ μὴ δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ, διδάσκοντα· δὲ προσέτι ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἀνακουφίσωσι τὴν ἀθλιότητα τοῦ πτωχοῦ· ἰδοὺ ἡ μεγάλη διδασκαλία ἡ ἐκ τῶν Σχολειακῶν Ταμιευτηρίων προκύπτουσα. Οἱ λέγοντες ὅτι τὰ Σχολειακὰ Ταμιευτήρια γεννῶσιν ἐν τῇ καρδίᾳ τῶν πτωχῶν παιδίων τὸν φθόνον, ἀπατῶνται· διότι πρῶτον μὲν οὐδόλως τὰ τέκνα τῶν πλουσίων οἰκονομοῦσι περισσότερα· ἔπειτα εἰς διδάσκαλος ἔχει μυρίας εὐκαιρίας νὰ δώσῃ νὰ ἐννοήσῃ τὸ παιδίον ὅτι οὐχὶ ἡ κατοχὴ χρημάτων ἐκτιμᾶται, ἀλλ' ὁ τρόπος· δι' οὗ τὰ ἔχει καὶ ἡ χρῆσις, ἣν κάμνει αὐτῶν· ὁ διδάσκαλος ἐπαινεῖ τὸ παιδίον ἐκεῖνο, πτωχὸν ἢ πλούσιον, τὸ ὁποῖον οἰκονομεῖ πεντάλεπτον, διὰ τοῦ ὁποίου ἔδύνατο ν' ἀγοράσῃ φαγώσιμόν τι, καὶ ὅχι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον φέρει εἰς τὸ Ταμιευτήριον δραχμάς, τὰς ὁποίας οἱ γονεῖς τοῦ ἔδωκαν πρὸς τοῦτον τὸν σκοπόν· ἄλλως τε ἂν φοβῶνται τόσον, δὲν ἔπρεπε ποτε νὰ ἐπαινῶσι παιδίον τι διὰ τὴν καλὴν του διαγωγὴν ἢ διὰ τὴν ἐπιμέλειάν του, ἐκ φόβου, μήπως ἐξεγείρῃ τὸν φθόνον ἄλλων ἥττον φρονίμων καὶ ἐπιμελῶν. Ἡ ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομία εἶναι ἀρετὴ καὶ ὡς τοιαύτη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιβληθῇ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑξέως ἐκ παιδικῆς ἡλικίας δύναται ν' ἀποκτηθῇ· καὶ ὅστις λέγει ὅτι κλέπτονται αἱ φαντασίαι τῆς νεότητος, ὅτι τῆς ἀφαιρεῖται τὸ ἰδεῶδες, ἔχει ἄδικον, διότι δύναται τις νὰ εἶναι εὐτυχὴς καὶ ἂν γνωρίζῃ τὴν ἀξίαν τῆς οἰκονομίας. Δὲν θὰ ἔλεγον τοῦτο, ἂν διηρχόμεθα τὸν βίον χωρὶς νὰ γνωρίσωμεν αὐτόν, ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο εἶναι ἀδύνατον, προτιμῶ νὰ ἐξυπνίσω τὸ παιδίον ἀπὸ τοῦ ὄνειρόν του σιγά, σιγά, δι' ἐλαφρᾶς χειρὸς καὶ γλυκείας φωνῆς, διὰ νὰ μὴ τὸ ἐξυπνίσῃ βραδύτερον ἢ ζωὴ δια τῆς χειρὸς της, σκληροτάτης ἐνίστε διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις ζῇ μὲ φαντασίας.

Ὡς πρὸς τὴν μομφὴν δ' ὅτι ἡ φιλαργυρία εἶναι ἀδελφὴ τῆς ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομίας, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τοῦ διδασκάλου νὰ προφυλάξῃ τὸ παιδίον ἐκ τοῦ ἐλαττώματος τούτου, συνειθίζοντος αὐτὸ νὰ οἰκονομῇ τὸ ὑπερβάλλον καὶ τὸ ὑπερβάλλον τοῦτο νὰ μὴ φυλάττῃ δι' ἀγάπην τοῦ χρήματος, ἀλλὰ νὰ ἦναι πάντοτε ἐτοιμὸν νὰ τὸ δαπανᾷ πρὸς τὸ καλὸν τοῦ πλησίον του καὶ τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ του.

Ἄλλως τε ἕκαστον νόμισμα ἔχει καὶ τὸ ἀντίτροφον μέρος του, ἕκα-

στον προτέρημα ἔχει καὶ τὰς ἐλλείψεις του, πρέπει λοιπὸν διὰ τοῦτο νὰ παραιτηθῶμεν αὐτοῦ ; πρέπει νὰ ἐμποδίζωμεν τὸ παιδίον ἀπὸ τοῦ νὰ προσεύχεται πρὸς τὸν Θεὸν ἐκ φόβου μήπως γείνη δυσειδαῖμον ; πρέπει νὰ ἐμποδίζωμεν τὴν μικρὰν κόρην νὰ καθίσταται ἀξιχαῖρος ἐκ φόβου μήπως γείνη φιλάρεσκος ; — Ὅπως κατανοήσῃτε ὁποῖαν δύναμιν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν γονέων τὰ Σχολ. Ταμειυτήρια διὰ τῶν παιδίων, ἀναφέρω μέρος ἑμιλίας τῆς ἐν τῷ συνεδρίῳ τῶν Καθιδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος ἐν Γαλλίᾳ τὸ 1878 παρουσιασθείσης παρὰ τοῦ βασιλικοῦ Συμβούλου καὶ ἀντιπροσώπου τῆς Αὐστρίας Franz Weisz, Carina Schroter, Οὐγγρίδος διευθυντρίας παρθενγωγείου καὶ σπουδαίας παιδαγωγοῦ. «Πρὸ δύο ἀκόμη ἐτῶν ἤμην ὅλως ἐναντία τοῦ θεσμοῦ τῶν Σχολειακῶν Ταμειυτηρίων, τῶν ὁποίων ἐγίνωσκον μόνον τὴν θεωρίαν, ἀλλ' ἡμέραν τινα ποί ἐπόπτει τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως ἀπεφάσισαν τὴν ἰδρυσιν τούτων καὶ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὡς διδασκάλισσα ἐνὸς τῶν σχολείων, ἠναγκάσθην νὰ συνδράμω εἰς τὴν ἐφαρμογὴν ιδέας, πρὸς ἣν ἤμην ἐναντία, διὰ νὰ μὴ παρεκκλίνω τοῦ καθήκοντός μου· ἐνεκα μάλιστα τῶν προκαταλήψεών μου, εἰργαζόμην μετὰ φθονεροῦ ζήλου· μετὰ τινος ἐβδομάδας κατήντησα νὰ ἐκτελῶ μετὰ πεποιθήσεως ὅ,τι προηγουμένως ἐξετέλουν κατὰ καθῆκον, διότι ἐκεῖνο, ὅπερ τὰ σαφέστερα ἐπιχειρήματα τῆς θεωρίας δὲν ἠδυνήθησαν νὰ καταρθώσωσιν, ἡ λογικὴ τῶν ἀποτελεσμάτων κατώρθωσεν ἐν τῷ πνεύματί μου· ἐπείσθην. Ἐπείσθην καὶ εἶμαι πλέον βεβαία ὅτι τὸ Σχολειακὸν Ταμειυτήριον εἶναι ἐν ἐκ τῶν βεβαιωτέρων καὶ δραστικωτέρων μέσων τῆς ἀνατροφῆς. Ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐπιφέρει τὸ καλὸν μόνον εἰς τὸ παιδίον, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς οἰκογενείας ὅχι μόνον διὰ τῶν διασωζομένων πενταλέπτων, ὅχι μόνον διὰ τοῦ οἰκονομουμένου μεγάλου ἢ μικροῦ ποσοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦ παραδείγματος, ὅπερ τὸ τέκνον παρέχει πρὸς τοὺς γονεῖς του.

»Τοῦτο φαίνεται ὀλίγον παράδοξον καὶ πρὸ πάντων ἀντίκειται εἰς τὸ καίσιματικὸν καθῆκον : τὸ παιδίον νὰ δίδῃ τὸ παράδειγμα τοῦ καλοῦ πρὸς τοὺς γονεῖς του ! τοῦτο προσβάλλει τὴν φιλοτιμίαν, ἴσως μοι εἶπη τις τότε τί πρέπει νὰ γείνη ; Δύο κακῶν προκειμένων, νὰ ἐκλέξωμεν τὸ ἥττον κακόν, καὶ νομίζω ὅτι εἶναι προτιμότερον οἱ γονεῖς νὰ μαυθῶσι παρὰ τῶν τέκνων των νὰ ἐξασκῶσι τὴν οἰκονομίαν ἐκ τῆς δαπάνης, παρὰ νὰ ἐξακολουθῶσι τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ σπαταλῶσιν ἀνοήτως, ὅπερ φέρει εἰς τὴν καταστροφὴν τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ ἔθνους. Ἴδου δὲ καὶ γεγονὸς καταδεικνύον τὴν ἀκρίβειαν τῶν λεγομένων μου :

»Ὀλίγον μετὰ τὴν ἰδρυσιν τῶν Ταμειυτηρίων παρὰ τοῖς Σχολείοις ἡμῶν, παρετήρησα ὅτι κοράσιόν τι ἐκ τῶν πτωχοτέρων ἔφερεν ἡμέραν παρ' ἡμέραν 20 ἐκατοστὰ εἰς τὸ Ταμειυτήριον, ἐξεπλάγην, διότι ἡ μητέρα τοῦ παιδίου μοι εἶχε ζητήσῃ πολλὰς ἐβδομάδας πρότερον, ζεῦ-

»γος ὑποδημάτων ὅπως δύναται τὸ τέκνον της νὰ ἔρχηται εἰς τὸ σχολεῖον, καὶ τῇ ἡρνήθην, εἰποῦσα αὐτῇ ὅτι γνωρίζω ὅτι εἶχε σύζυγον ἐργάτην εἰς ἐργαστάσιον κερδίζοντα δύο φράγκα καθ' ἑκάστην.

»Ἡ μήτηρ ὡμολόγησεν ὅτι ἦτο ἀληθές, ἀλλ' ὅτι ὁ σύζυγός της κατασπατάλα εἰς τὸ οἶνοπωλεῖον ὅλα του τὰ χρήματα, αὐτὴ δὲ μόλις ἔβζη ἐκ τῶν ὀλίγων σολδίων, τὰ ὑποῖα ἐκέρδιζε πλύνουσα ἀσπρόρουχα. »Ἐννοεῖτε τότε τὴν ἐκπληξίν μου διὰ τὰς οἰκονομίας τοῦ τέκνου τοῦτου, αἵτινες λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας ἐδιηγήθην; μοὶ ἐφαίνοντό καὶ ἔπρεπε νὰ μοὶ φανῶσιν ὑπερβολικαί. Ἡρώτησα αὐτὴν μικρὰν κόρην ποῦ αὕτη εὔρισκε, πόθεν ἐπρομηθεύετο τὰ χρήματα, »ἅπερ εἰς τὸ Ταμιευτήριον κατέθετε· αὕτη ἀφελῶς μοὶ ἀπήντησεν ὅτι τῆς »τὰ ἔδιδεν ὁ πατήρ της. Μὴ γινώσκουσα τί νὰ ὑποθέσω, προσεκάλεσα »πάλιν παρ' ἐμοὶ τὴν μητέρα, ἥτις ἦλθε καὶ μετὰ δακρύων μοὶ διηγήθη »ὅτι ὁ σύζυγός της, ἡμέραν τινά, καθ' ἣν ἦτο εὐδιάθετος, ἔδωκεν εἰς τὴν »μικρὰν κόρην του ἓν σολδίον ν' ἀγοράσῃ ἓν μῆλον. »Ὅχι, τῷ εἶπε τὸ »παιδίον, θὰ καταθέσω τὸ σολδίον τοῦτο εἰς τὸ Ταμιευτήριον, καὶ ἐπὶ τῇ »ἀπορίᾳ τοῦ πατρός, ἐξήγησεν αὐτῷ ἡ μικρὰ κόρη, ὡς ἡδύνατο καλλί» »τερον, τὸν θεσμόν τῶν Σχολειακῶν Ταμιευτηρίων· παρὰ δὲ ὅπως τὸ πρᾶγμα »ἤρρεσεν εἰς τὸν πατέρα καὶ εἶπεν εἰς τὴν κόρην του νὰ πηγαίνει καθ' ἑκά» »στην ἐσπέραν εἰς τὸ ἐργαστάσιον νὰ τῇ δίδῃ 20 ἑκατοστὰ ἅμα ἐλάμ» »βανε τὸ ἡμερομισθίον του. Καὶ οὕτω, ἐξηκολούθησεν ἡ γυνή, φροντίζω »νὰ στέλλω καθ' ἐσπέραν τακτικὰ τὴν κόρην μου εἰς τὸ ἐργαστάσιον καὶ »τακτικώτατα λαμβάνει τὰ 20 ἑκατοστὰ. »Ἐνίοτε ὅταν ἦναι ἀργὰ φέ» »ρει μόνος του αὐτὴν εἰς τὸν οἶκον· συχνάκις τὴν ἐσπέραν δὲν ἐξέρχεται »πλεον τῆς οἰκίας καὶ μοὶ δίδει τὰ χρήματα ὅσα ἐκέρδισεν ἐκ τῆς ἐργα» »σίας του, διὰ νὰ φροντίσω περὶ τοῦ δείπνου. Χθὲς μάλιστα μοὶ εἶπεν, ὅτι »τοῦτο ἦτο πολὺ καλλίτερον τοῦ καπηλείου, ὅπου ἔτρωγε τεμάχιον μό» »νον χοιρείου κρέατος, διότι τὸ πλεῖστον τοῦ χρηματός του ἐκ τοῦ ἡμε» »ρομισθίου τὸ ἐδαπάνει εἰς τὸ ποτόν.

»Οὕτω, ἐξηκολούθει λέγουσα ἡ γυνή, καταβάλλω πᾶσάν μου τὴν ἐπι» »μέλειαν ὅπως τὸ δείπνον ἦναι καλόν, καὶ ἡ κόρη μου τῷ παρέχει τόσας »περιποιήσεις, ὥστε ἤρχισε νὰ εὐχαριστῇται ἐν τῷ οἴκῳ μᾶλλον ἢ ἐν »τῷ καπηλείῳ· μοὶ εἶπε μάλιστα ὅτι ἀργότερα, ὅταν αἱ ὑποθέσεις μας »θὰ ἦναι ἐν καλλιτέρᾳ τάξει, πρέπει νὰ σκεφθῶμεν νὰ οἰκονομήσωμεν »καὶ ἡμεῖς κάτι τι, διότι εἶναι ἐντροπή, ἡ μικρά μας νὰ στερηθῇ ἐν μῆ» »λον, αὐτὸς δὲ νὰ κατασπαταλᾷ τὸ χρῆμά του πίνων εἰς τὸ καπηλεῖον».

Βλέπετε λοιπόν, Κύριοι, ἐξ αὐτοῦ τοῦ γεγονότος, τὸ ὁποῖον ἡ κ. Corina Schrooter ἐν τῷ Συνεδρίῳ μετὰ τόσης λεπτομερείας καὶ ὅπως συνέβη ἀνέφερεν, ὅτι ἓν παιδίον δύναται πολὺ καλὰ νὰ δόσῃ ἐν καλὸν παρὰ» δειγμα πρὸς τὸν πατέρα του, χωρὶς προῶς ἡ ἠθικὴ νὰ προσβληθῇ.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτου, τὸ παιδίον, ὅπερ στερεῖται σήμερον φαγασίμου τινὸς διὰ νὰ οἰκονομήσῃ ἐν σολδίῳ, θὰ συνειθίσῃ ταχέως νὰ μὴ ικανοποιῇ ὅλας τὰς φαντασίας του, τὰ πάθη δὲν δύνανται νὰ τὸ κυριεύσωσι, καὶ δύναται πάντοτε νὰ νικᾷ τοὺς μεγαλειτέρους τοῦ ἐχθροῦς, τὰς σφοδρὰς ἐπιθυμίας.

Μικρὰ οἰκονόμος κόρη δὲν θὰ γείνη μόνον καλὴ νοικοκυρά, θὰ ᾔναι πρὸς τούτοις καὶ καλὴ γυνή, διότι θὰ μάθῃ νὰ ὑποτάσῃ τὰς ἐπιθυμίας τῆς εἰς θέλησιν ἀνωτέραν, θὰ ᾔναι καλὴ γυνή, διότι θὰ διδαχθῇ νὰ εὐχαριστῇται εἰς τὸ ὀλίγον.

Μικρὸν οἰκονόμον παιδίον θὰ μάθῃ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ οἰκονομῇ ὅταν θὰ γείνη ἀνὴρ καὶ ἐργάτης, καὶ ἀντὶ νὰ σπαταλᾷ εἰς τὸ καπηλεῖον ὅ,τι χρῆμα τοῦ περισσεύει ἀπὸ τὰς τακτικὰς τοῦ δαπάνας, θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὸ Ταμειυτήριον καὶ οὕτω ἔσεται εὐτυχὴς καὶ δὲν θὰ μισῇ τοὺς πλουσίους, ὅπερ πρέπει νὰ προσπαθῶμεν νὰ διδάσκωμεν τὸν λαόν, ἂν πράγματι τὸν θέλωμεν εὐτυχῇ.

Τίς λοιπόν, μεθ' ὅσα εἶπον, δύναται πλέον ν' ἀμφιβάλλῃ ὅτι ἡ οἰκονομία ἐκ τῆς δαπάνης, l'épargne τῶν Γάλλων, τὸ risparmio τῶν Ἰταλῶν, εἶναι ἀρετὴ, εἰς τὴν ὁποίαν μαγάλως συντελοῦσι τὰ Σχολειακὰ Ταμειυτήρια καὶ ὅτι, ὁ θεσμὸς τούτων δὲν ἀποτελεῖ ἀναπόσπαστον μέρος τῆς ἀνατροφῆς τῶν παίδων; Ἀφοῦ δὲ τὰ ἀποτελέσματα εἶναι γνωστὰ καὶ οἱ καρποὶ τοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη ἐμφυτευθέντος τούτου δένδρου τόσοι γλυκεῖς, διατί νὰ μὴ τὸ μεταφυτεύσωμεν καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα; διατί ὅ,τι ἐπέτυχε τόσοι παρὰ τοῖς ἄλλοις εὐρωπαϊκοῖς ἔθνεσι νὰ μὴν ἐπιτύχῃ καὶ παρ' ἡμῖν; Οἱ μαθηταὶ τῶν σχολείων μας εἶναι ἄρα γε κατώτεροι κατὰ τὴν εὐφυΐαν τῶν Βέλγων, τῶν Ἀγγλῶν τῶν Γάλλων, Ἰταλῶν καὶ λοιπῶν, ἢ μήπως οἱ διδάσκαλοί μας ὑπολείπονται νοῦ καὶ τῆς πρὸς τὸ καλὸν ἀφοσιώσεως τῶν ἐν ἐκείνοις τοῖς ἔθνεσι συναδέλφων των; Ἄς ἐργασθῶμεν λοιπόν, ἅς ἀρχίσωμεν, καὶ ἡ ἀρχὴ εἶναι τὸ ἥμισυ τοῦ παντός· ἅς ἀρχίσωμεν μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον καὶ ὅταν καὶ οἱ διέποντες τὰ τῆς πολιτείας ἴδωσι ὅτι ἐνόησαμεν τὸ καλόν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοῦτο, θὰ σπεύσωσι διὰ νομοθετήματος νὰ μᾶς ἐνθαρρύνωσιν, ἤδη μάλιστα ὅτε γίνεται μελέτῃ περὶ ἀναμορφώσεως τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδεψεως καὶ λειτουργοὶ ῥέχται διέπουσι τὰ κατ' αὐτήν.

Ἐν τῇ νεωτέρᾳ κοινωνίᾳ, κύριοι, ὑπάρχουσι δύο μεγάλαι ἀρχαί· ἡ μὲν ὁδηγεῖ εἰς τὸ καλόν, ἡ δὲ εἰς τὸ κακόν. Ἡ πρώτη ἀρχὴ εἶναι ἡ τῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς δαπάνης, ἡ τῆς προβλεπτικότητος, ἥτις περιλαμβάνει ἐν ἑαυτῇ τὴν προσωπικὴν εὐθύνην καὶ ἥτις οὐδόλως ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους διὰ νὰ βελτιώσῃ τὴν ἠθικὴν καὶ οἰκονομικὴν κατάστασιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων· τασσόμεθα ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς σχολῆς τυχύτης. Ὅλα τὰ καθιδρύματα, τῶν ὁποίων ἐν συντόμῳ ἀνελύσαμεν τὴν ἀξίαν, οὐδόλως συγχωνεύουσι τὸ ἄτομον πρὸς τὴν Κυβέρνησιν, οὔτε αὐτὰ

τὰ Ταχυδρομικὰ Ταμιευτήρια, τὰ ὅποια ἔχουσι μάλιστα ἀνώτερόν τινα σκοπόν, τοῦ νὰ ἐνισχύωσι τὸ ἄτομον, ἀναπτύσσοντα τὴν προβλεπτικότητά του. Ὁ κοινωνισμὸς προκαλεῖ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Κράτους.

Πρόκειται νὰ ἐλευθερώσωμεν τὴν ἐργατικὴν τάξιν ἀναπτύσσοντες τὴν εὐθύνην της, τὴν ἀτομικὴν της ἐνέργειαν ὑπὸ τὸ πνεῦμα τοῦτο τιθέμεθα ὑπὸ τὴν σημαίαν τῆς ἀτομικῆς πρωτοβουλίας.— Ἡ ἄλλη σχολὴ εἶναι ἐκείνη, ἥτις δὲν πιστεύει εἰς τοὺς θεσμοὺς τούτους οὔτε εἰς τὸ ἐφευρεθὲν ἱατρικόν. Μέγα μέρος τῶν ἐργατῶν ἐν τῷ κόσμῳ δὲν πιστεύει, ὑπὸ ἔποψιν οἰκονομικήν, εἰς τὴν ἐνέργειαν τοῦ φαρμάκου μας, εἰς τὴν δύναμιν τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς προβλεπτικότητος· καὶ μάλιστα μετὰ λύπης ἀλλὰ καὶ μετὰ βεβαιότητος δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀπίστευτοι προσπάθειαι καταβάλλονται ὥπως μειώσωσι τὸ πνεῦμα τῆς ἐργατικῆς τάξεως νὰ φθάσῃ τὸ ἰδεῶδες της διὰ τοῦ ἐλευθέρου συνεταγισμοῦ τῆς ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομίας. Πρέπει ν' ἀναγνώρισωμεν τὴν δυσκολίαν, καὶ ἀποκείται εἰς τοὺς ἀληθεῖς φίλους τοῦ λαοῦ ν' ἀνυψώσωσι τὴν ἐλπίδα.

Ὁ συνεταγισμὸς καὶ ἡ προβλεπτικότης εἶναι αἱ μόναι ἀρχαί, τὰς ὁποίας ἡ ἐπιστήμη ἀναγνωρίζει καὶ νομιμοποιεῖ. Διὰ ν' ἀποδείξωμεν δὲ ταῦτα, δὲν πρέπει νὰ περιορισθῶμεν εἰς τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς θεωρίας, πρέπει νὰ κάμνωμεν λεπτομερεῖς ἀναλύσεις τῶν ἀποτελεσμάτων, τὰ ὅποια ἐπετύχομεν, χάρις εἰς τὴν ἐπιστήμην αὐτὴν τῆς ἐκ τῆς δαπάνης οἰκονομίας. Ἡ ἐπιχειρήσις μας εἶναι ἐπιχειρήσις εἰρηνικὴ, διότι βασίζεται ἐπὶ τῆς ἐργασίας καὶ τῆς προβλεπτικότητος,

Ἀνωθεν τῶν ἀγῶνων ἐκείνων, οἵτινες αἵματοκυλίουσι τὸν κόσμον ὑπάρχει ἀγὼν εἰρηνικός, τὸν ὁποῖον ἀκολουθοῦσιν ὅλα τὰ ἔθνη καὶ δὲν ταπεινώνει κανέν ἐξ αὐτῶν.

Εἶναι ὁ ἀγὼν τοῦ ἀνθρώπου ὡπλισμένου διὰ τῆς θείας ἐντολῆς ν' ἀνακαινίσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ μεταβάλλῃ τὴν ὕλην, ἀποσπῶν ἐκ τῆς θυσίας τὴν ἐργασίαν καὶ ἐκ τῆς οἰκονομίας τὸ κεφάλαιον. Τί εἶναι δὲ κεφάλαιον; τὸ κεφάλαιον εἶναι ἡ ὕλική ἐκπροσώπησις τῶν δύο τούτων προσόντων, τῆς εὐφυΐας καὶ τῆς οἰκονομίας, ὁ λέγων δὲ οἰκονομίαν λέγει συγχρόνως ἐργασίαν, εὐθύνην καὶ προβλεπτικότητα. Δὲν ἀρκεῖ δὲ μόνον ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργάζεται, πρέπει ἐκ νεότητός του νὰ συνειθίζῃ νὰ θέτῃ κατὰ μέρος τὸ πλεόνασμα τοῦ προϊόντος τῆς ἐργασίας του, τὸ ὑπερβάλλον τὰς καθημερινὰς ἀνάγκας, διότι εἶναι ἐκτεθειμένος εἰς μύρια συμβεβηκότα, τὰ ὅποια δύνανται νὰ τὸν καταστήσωσιν ἀνίκανον εἰς ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός του, καὶ πρέπει ὅπισθέν του νὰ ἔχῃ ἐν ἀποθεματικὸν κεφάλαιον, ὅπερ νὰ τὸν προστατεύσῃ κατὰ τῆς πενίας. Ἄνευ οἰκονομίας ἐκ τῆς δαπάνης, οὐδόλως ἐλευθερία πραγματικὴ, οὐδόλως ἀξιοπρέπεια, οὐδόλως εὐημερία.

Ὅπως ἐκτιμήσῃ τις τὸ καλόν, ὅπερ τὰ ἰδρύματα τῆς προβλεπτικότη-

τητος προφύριται νὰ ἐπιφέρωσι, δέον ν' ἀναμετρήσῃ τὸ μέγεθος τοῦ κακοῦ, ὅπερ προλαμβάνουσιν. Πρὸς ἀπόδειξιν θ' ἀναφέρω ἐν παράδειγμα καὶ τοῦτο θ' ἀρυσθῶ ἐκ τῆς Ἀγγλίας, ἐκ χώρας ὅπου ὁ πολιτισμὸς καὶ ὁ πλοῦτος εἶναι ἐν μεγίστῃ ἀναπτύξει, τὸ ἐμπόριον καὶ ἡ βιομηχανία ἐν μεγίστῃ ἀκμῇ καὶ ἡ εὐτυχία διακεχυμένη εἰς ὅλας τὰς τάξεις. Λοιπὸν ἐν Ἀγγλίᾳ, τὸ ποσὸν τῶν ἀνωφελῶν δαπανῶν, τῶν ἐπιβλαβῶν μάλιστα, τοῦ ἡττον πλουσίου πληθυσμοῦ, ἐκτιμῶσιν εἰς πλείονα τῶν 1500 ἑκατομμυρ. φράγκων ἑτησίως, δὲν ἐγγυῶμαι βεβαίως τὴν ἀκρίθειαν τοῦ ἀριθμοῦ, ἂν καὶ λίαν ἀρμόδιοι ἄνθρωποι τὸν θεωροῦσι βέβαιον. Καὶ δὲν εἶναι τὸ ὅλον, εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν πρέπει νὰ προστεθῶσιν αἱ προσφερόμεναι ζημίαι, ἐκ τῶν ἀργιῶν, τὰς ὁποίας ἐπιφέρουσιν αἱ ἀσθένειαι, ἐκ τῶν πάσης φύσεως βλαβῶν ἐν τῷ οἴκῳ, καὶ ἐκ τῶν ἀταξιδῶν ἐν ταῖς οἰκογενείαις· ὥστε σπουδαῖον μέρος, τὸ τέταρτον ἴσως τῶν εἰσοδημάτων καὶ τῶν κερδῶν τοῦ λαοῦ, δαπανᾶται καθ' ἕκαστον ἔτος εἰς καταχρήσεις πνευματῶδων ποτῶν, εἰς ἀκολασίας. Τί θὰ συνέβαινε λοιπὸν ἐν Ἀγγλίᾳ ἂν τὸ καταπληκτικὸν τοῦτο ποσὸν δὲν κατεσπαταλάτο; πρῶτον δὲν θὰ ὑπῆρχε τόση πτωχεία, δεῦτερον δὲ δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἡ μεγάλη αὕτη διάστασις τῶν τάξεων· ἐξ ἐναντίας, θὰ ἦτο μεγαλειτέρα ἀκόμη ἐνότης αἰσθημάτων, πλείοτέρα ἀφοσίωσις εἰς τὴν πατρίαν γῆν καὶ ἀπεριόριστος ἐπιθυμία τοῦ καλοῦ τῶν ἄλλων, τὰ ὁποῖα ὅχι μόνον ἰσχυροποιοῦσι τὰ ἔθνη, ἀλλὰ καὶ τὰ τιμῶσι.

Οὐδεμία πλέεν ἀμφιβολία, κύριοι, ὅτι τὰ Ἰδρύματα τῆς προβλεπτικότητος ἐνίκησαν ἐν τῷ ἀγῶνι, ὃν ὑποστηρίζουσι κατὰ τῆς ἀπροβλεψίας καὶ τῆς κακίας· τοῦτο δὲ καταφκίνεται ἐκ δύο τετελεσμένων γεγονότων, ἐκ τῆς διαδόσεως τῶν Λαϊκῶν Τραπεζῶν, αἵτινες σήμερον ἀριθμοῦνται καθ' ἑκατοντάδας ἐν Γερμανίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Γαλλίᾳ καὶ κατὰ δισεκατομμύρια τὰ ἐν αὐταῖς κεφάλαια· καὶ ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν Ταμειυτηρίων, ὧν ἡ πρόοδος, μετὰ τὴν αὕξησιν τῶν ὠρῶν καθ' ἃς εἶναι ἀνοικτὰ καὶ τὴν ἐλάττωσιν τοῦ κατωτέρου ἔρου τῆς καταθέσεως, εἶναι ὑπερβολικὴ· εἶναι δὲ τοιαύτη, ὥστε ἐλπίζεται ὅτι, μετὰ τινὰ ἔτη μέγα μέρος τῶν κατοίκων πολλῶν χωρῶν, θὰ ἔχῃ κεφάλαια ἐν τοῖς Ταμειυτηρίοις, ἢ προσόδους ἐλευθερούσας αὐτοὺς ἀπὸ τῆς ταπεινότητος καὶ τῆς πενίας· ὡς παράδειγμα δὲ σὰς φέρω τὴν Ἰταλίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνῶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1880 τὰ ἐν τοῖς Ταχυδρομικοῖς Ταμειυτηρίοις κατατεθειμένα κεφάλαια ἀνήρχοντο εἰς 45,017,560 φρ.· σήμερον, κατὰ τὴν σημείωσιν, ἣν ἔχω ὑπ' ὄψιν μου μέχρι τέλους Ἰουλίου π. ἔ., ταῦτα ἀνήρχοντο εἰς 271,006,122 φρ.

Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἑλλάδι, κατοικουμένη ἤδη ἐκ δύο καὶ ἐπέκεινα ἑκατομμ. κατ. ἐπὶ ἐκτάσεως 64,689 τετραγ. χιλιομ., ἂν εἴχομεν Ταμειυτήρια αἱ ἐν αὐτοῖς καταθέσεις κατὰ τὴν σήμερον ἀναλογίαν ἐν τοῖς Ταμειυτηρίοις ἐκ φρ. 37,65 ἐπὶ ἐκάστου ἀτόμου, θὰ ἔφθανον εἰς 76,000,000

φρ. περίπου, εάν δὲ σήμερον ιδρύσωμεν τοιαῦτα κατὰ τὴν ἐπελθοῦσαν ἀνάπτυξιν αὐτῶν θὰ ἔχωμεν 300,000—500,000 φρ. ἑτησίως ἐν αὐτοῖς περισσεύματα ἐκ τῶν καταθέσεων, τὰ ὅποια θὰ προέρχωνται ἐξ οἰκονομιῶν καὶ σπαταλῶνται πρὸς μεγάλην ἠθικὴν καὶ ὕλικήν ἐθνικὴν ζημίαν.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ ἐκ τῶν Ἰδρυμάτων τῆς προβλεπτικότητος ὠφέλεια κατεδείχθη πλέον καὶ οὐδεμία ἀμφιβολία μένει ὅτι ἐκ τούτων ἐπέρχεται ἐν γένει εἰς τὸν λαὸν μεγαλειτέρα τάξις, εὐεξία καὶ εὐχαρίστησις παρὰ ταῖς ἐργατικαῖς οἰκογενείαις, μεγαλειτέρα πλούτη καὶ ἠθικότης ἐν τῷ ἔθνει καὶ ἐν τέλει μεγαλειτέρα ἁρμονία τῆς κοινωνίας, δὲν νομίζετε ὅτι θὰ ἦτο εὐχῆς ἔργον νὰ ἐμφυτευθῶσι ταῦτα καὶ παρ' ἡμῖν; Νομίζω, ναί· καὶ τοῦτο σκοπεῖ ἡ κατὰ τὴν ἐσπέραν ταύτην ὁμιλία μου· θὰ λογισθῶ δὲ εὐτυχὴς ἂν κατώρθωσα, ἔστω καὶ μέρους τινὸς τῶν ἐπιεικῶς ἀκροασαμένων μοι νὰ διαγείρω τὴν πρὸς ταῦτα συμπάθειαν· ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον, ἀπαραίτητον μάλιστα, ἐγκρίτως νὰ μορφώσωμεν τὸ πνεῦμα τῶν ἀπόρων εἰς τὰς συνηθείας τῆς τάξεως καὶ τῆς οἰκονομίας, πρέπει νὰ τοὺς διδάξωμεν νὰ βασιζωνται ἐπὶ τῆς ἰδίας προβλεπτικότητος, καὶ εἰς τοῦτο ἐπικαλοῦμαι τὴν συνδρομὴν τῆς νοήμονος νεότητος γενομένης κήρυκος τοσοῦτον εὐγενοῦς σκοποῦ καὶ τῆς κατὰ πολλὰ ἰσχυροῦσης δημοσιογραφίας· διότι δὲν ἀγνοεῖτε, κύριοι, ὅτι τὸ διακρίναν τὸν ἐλεύθερον ἄνθρωπον ἀπὸ τοῦ μὴ τοιούτου εἶναι ἡ προβλεπτικότης καὶ ἡ ἐνέργεια τῶν ἀτομικῶν δυνάμεων· ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος, περιφρονῶν τοὺς πολιτικούς ἢ κοινωνικούς σωτῆρας, τύπτει διὰ τῆς χειρὸς τὸ στήθος του καὶ λέγει ὁ σωτὴρ μου εἶναι ἐδῶ, ἐν ἑαυτῷ δηλ. εὐρίσκει τὸν σωτῆρά του.

Ἴδου δὲ καὶ ἡ πρὸς λειτουργίαν μέθοδος τοῦ κ. Malasse προϊόν τῆς ἐν Βελγικῇ ἀποστολῆς του, ἣν ἅπαντα τὰ σχολεῖα ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὅπου ἀλλαχοῦ ὑπάρχουσι Σχολειακὰ Ταμειυτήρια, παρεδέχθησαν, ἀπλῆ εὐκολος καὶ μεγάλως συντελούσα εἰς τὴν ἀνατροφὴν¹.

Ὁ διευθυντὴς τοῦ Σχολείου συνεννοούμενος μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ ἐγγυτέρου Ταμειυτηρίου (ἡ ὅπου τοιοῦτον δὲν ὑπάρχει μετὰ φιλανθρωποῦ ὁμάδος εὐεργετῶν, αὐτοπροαιρέτως καὶ μετὰ ζήλου ἀναλαμβάνουσης τὴν φροντίδα ταύτην)², ἀναγγέλλει εἰς τοὺς μαθητὰς ὅτι δέχεται τὰς μικρὰς τῶν οἰκονομίας, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦναι τὸ ποσόν (οὐδέποτε δὲ πρέπει νὰ ἦναι ἀνώτερον τῶν 5 δρ. ἔνκ μὴ παρεκκλίνῃ τὸ Ταμειυτήριον τοῦ μαθητικοῦ προορισμοῦ του). Εὐθὺς δ' ὡς αἱ καταθέσεις ἐκάστην

¹ Νομίζω καλὸν νὰ περιγράψω ἐν ὀλίγοις τὴν ἐκτέλεσιν τῆς μεθόδου καὶ πῶς αὕτη λειτουργεῖ, τόσον διὰ τοὺς γονεῖς τῶν μαθητῶν, ὥστε νὰ ἦναι ἐν γνώσει αὐτῆς, ὅσον καὶ διὰ τοὺς καθ' ἐκάστην αἰτοῦντάς μοι πληροφορίας ἐκ πολλῶν μερῶν, ἰδίως τῶν ἐν δουλείᾳ ἐπαρχιῶν.

² Πρὸς τὸ παρὸν ἐνταῦθα μετὰ τῆς Διευθύνσεως τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς ἐν ἣ ὑπάρχει Ταμειυτήριον ἢ μετὰ τῶν διευθυντῶν τῶν ὑποκαταστημάτων αὐτῆς, ἐν ταῖς ἐπαρχίαις.

μαθητοῦ φθάσῃ τὸ ποσὸν τῆς 1 δρ. μεταφέρει ταύτας εἰς τὸ Ταμειυτήριον, ὅπερ καὶ ἐκδίδει βιβλιαρίον ἐπ' ὀνόματι τοῦ καταθέτου μαθητοῦ· εἰς ἐκάστην δὲ νέαν σχηματισθεῖσαν ἐκ τῶν καταθέσεων δραχμὴν, ἐπαναλαμβάνει τὸ αὐτὸ εἰς λ/σμόν τοῦ μαθητοῦ, ἐγγράφων τὸ ποσὸν ἐπὶ τοῦ προσωπικοῦ βιβλίου αὐτοῦ.

Α' Ἀπαξ τῆς ἐβδομάδος καὶ ἐν ὀρισμένη ἡμέρᾳ, κατὰ προτίμησιν τὴν Τρίτην τὴν πρωίαν καὶ ἐν τῇ ἐνάρξει τοῦ μαθήματος ὁ διδάσκαλος προΐσταται εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῆς οἰκονομίας.

Β' Ὁ διδάσκαλος ἔχει ἐνώπιόν του βιβλίον ὑπὸ τὸν τίτλον *Βιβλίον τοῦ Σχολειακοῦ Ταμειυτηρίου*, τοῦ ὁποίου ἐκάστη σελὶς εἶναι προωρισμένη δι' ἓνα μαθητήν, φέρει δὲ ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ μαθητοῦ καὶ τὸν ἀριθμὸν τοῦ βιβλιαρίου τοῦ Ταμειυτηρίου (ὅταν ἀποκτήσῃ τοιοῦτον). Ἐκάστη τῶν σελίδων του περιέχει 12 καθετοὺς γραμμὰς διὰ τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους καὶ 31 ὀριζοντίους διὰ τὰς ἡμέρας τοῦ μηνός (ἴδε ἐπόμενον ὑπόδειγμα ἀριθ. 1).

Γ' Ὁ διδάσκαλος δύναται νὰ σημειοῖ ἐν ἰδιαιτέρῳ ἡμερολογίῳ τὰς γενομένας παρ' ἐκάστου μαθητοῦ καταθέσεις, ὅπως ἔχει οὕτω πρόχειρον ἐξέλεγχον τῆς ἐργασίας του.

Δ' Ὁ διδάσκαλος ἔχει ἐπὶ τῆς Τραπεζῆς του, παρὰ τὸ Βιβλίον τοῦ Σχολειακοῦ Ταμειυτηρίου, ἐν φύλλον ὁμοιότυπον τῆς σελίδος τοῦ βιβλίου τούτου· ἕκαστος μαθητής, κατὰ σειρὰν προσερχόμενος, καταθέτει ὅ,τι κατὰ τὴν ἐβδομάδα ὠκονόμησεν· τοῦτο ἐγγράφεται παρὰ τοῦ διδασκάλου ἐπὶ τοῦ βιβλίου, παρὰ τινος δὲ τῶν μαθητῶν παρακαθημένου αὐτῷ, καὶ χάριν ἀσκήσεως αὐτοῦ ἐγγράφεται καὶ ἐπὶ τοῦ ἰδιαιτέρου φύλλου· τὸ φύλλον τοῦτο ἀποδίδεται πρὸς τὸν μαθητήν καὶ χρησιμεύει ὡς ἀπόδειξις τοῦ διδασκάλου, καὶ ὡς ἐγγύησις πρὸς τοὺς γονεῖς· ἐπὶ τοῦ ἀντιστρόφου τοῦ φύλλου τούτου, δύναται νὰ τυπωθῇ σύντομος σημείωσις, ἐξηγῶσα τὰν σκοπὸν καὶ τὴν ἠθικὴν ὠφέλειαν τοῦ Σχολ. Ταμειυτηρίου (ἴδε κάτωθι σημ.).

Τὰ ἐντυπα ταῦτα συνήθως δίδονται δωρεὰν τοῖς Σχολείοις παρὰ τῆς Διοικήσεως τοῦ Ταμειυτηρίου, εἰς ὃ ὑπάγεται, ἢ παρὰ τῶν διοικ. ἀρχῶν. Τοιοῦτος ἐν συνόψει εἶναι ὁ μηχανισμὸς τοῦ Σχολειακοῦ Ταμειυτηρίου ἐντὸς τοῦ σχολείου. Ἐπίσης ἀπλᾶ καὶ εὐκολοὶ εἶναι αἱ σχέσεις αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ταμειυτηρίου, τὸ ὅποῖον δέχεται εἰς τὸ τέλος ἐκάστου μηνός τὰς καταθέσεις τῶν παίδων εἰς ἀκεραίας, ὅταν ὑπερβῶσι τὴν δραχμὴν.

Ε' Τὰς πρώτας ἡμέρας ἐκάστου μηνός, ὁ διδάσκαλος ἐπὶ ἐκάστης σελίδος τοῦ βιβλίου, δηλ. ἐπὶ ἐκάστου λ/σμοῦ μαθητοῦ, κάμνει τὴν πρόσθεσιν τῶν ἐγγεγραμμένων μικρῶν ποσοτήτων εἰς τὴν στήλην τοῦ λήξαντος μηνός· ἐὰν τὸ ἄθροισμα δὲν ἀποτελεῖ μίαν δραχμὴν μεταφέρει τὸ ποσὸν τῶν ἐκατοστῶν εἰς τὸ ἄνω μέρος τῆς ἐπομένης στήλης ὅπως ἡ ποσότης αὕτη συμπεριληφθῇ εἰς τὰς μελλούσας καταθέσεις· ὅταν τὸ ἄθροισμα

ἀποτελεῖ μίαν δραχμὴν ἢ καὶ δραχμάς, τότε τοῦτο μὲν ἐγγράφεται εἰς δελτίον, προωρισμένον διὰ τὸ Ταμιευτήριον, τὰ δὲ ἑκατοστά, ἂν ὑπάρχωσι, μεταφέρει πάλιν εἰς τὴν ἐπομένην στήλην.

Ζ' Ἐν τῷ μηνιαίῳ τούτῳ δελτίῳ (ἴδε ἐπόμενον ὑπόδειγμα ἀρ. 2) ὁ διδάσκαλος ἐγγράφει δι' ἑκάστον δικαιούμενον μαθητὴν, τὸν ἀριθμὸν τοῦ φύλλου τοῦ βιβλίου τοῦ σχολείου, τὸ ὄνομα τοῦ μαθητοῦ, τὴν κατατιθεμένην ποσότητα διὰ λ/σμόν του εἰς τὸ Ταμιευτήριον, καὶ ἂν ὁ μαθητὴς ἔχει ἤδη τὸ βιβλιάριον τοῦ Ταμιευτηρίου, τὸν ἀριθμὸν τούτου τοῦ βιβλιαρίου. Οἱ μαθηταὶ οἱ κεκτημένοι ἤδη τὸ βιβλιάριον ἐγγράφονται πρῶτοι ἐν τῷ δελτίῳ.

Ζ' Διὰ τοὺς μαθητάς, τοὺς μὴ ἔχοντας ἀκόμη τὸ βιβλιάριον τοῦ Ταμιευτηρίου, ὁ διδάσκαλος σημειώνει ἐκτὸς τῶν ἄλλων τὴν ἡμερομηνίαν καὶ τὸν τόπον τῆς γεννήσεως ἐκάστου μαθητοῦ, τὸ ὄνομα καὶ τὴν κοιτίαν τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του πατρός, μητρὸς ἢ κηδεμόνος.

Η' Ὁ διδάσκαλος ἀθροίζει τὰς πρὸς καταθέσειν ἐν τῷ Ταμιευτηρίῳ ποσότητας, χρονολογεῖ καὶ ὑπογράφει τὸ δελτίον καὶ μεταβαίνων ὁ ἴδιος εἰς τὸ Ταμιευτήριον (ἢ καὶ τὸ γραφεῖον τῆς φιλανθρωπικῆς ὁμάδος), φέρει ἐκεῖ τὰ χρήματα καὶ τὰ βιβλιάρια τῶν μαθητῶν, κρατεῖ δὲ ἀντίγραφον τοῦ δελτίου.

Θ' Τὸ Ταμιευτήριον ἐγγράφει τὰς σχετικὰς καταθέσεις ἐπὶ τῶν ἀτομικῶν ἰδιαιτέρων βιβλιαρίων ἐπ' ὀνόματι καὶ εἰς λογαριασμὸν ἐκάστου μαθητοῦ· ἐκτοτε δέ, διὰ τὰς καταθέσεις ταύτας καὶ διὰ τῶν ἀτομικῶν βιβλιαρίων, παύει ἡ εὐθύνη τοῦ διδασκαλου.

Ι' Τὰ βιβλιάρια ἀποδίδονται παρὰ τοῦ Ταμιευτηρίου εἰς τὸν διδάσκαλον· καλὸν δὲ εἶναι ὁ διδάσκαλος νὰ συνεννοῇται μετὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ Ταμιευτηρίου περὶ τῆς ἡμέρας καὶ ὥρας τῆς καταθέσεως, ὥστε ἡ ἐργασία νὰ γίνηται αὐτοστιγμὴ καὶ νὰ ἐπιστρέφονται τὰ βιβλιάρια ἀμέσως.

ΙΑ' Ὁ διδάσκαλος ὀφείλει νὰ κρατῇ τὸ βιβλιάριον τῶν μαθητῶν του ἐνόσω οὗτοι μένουσιν ἐν τῷ σχολείῳ. Τὴν ἐπαύριον δ' ἐκάστης νέας καταθέσεως ἐν τῷ Ταμιευτηρίῳ δύναται νὰ ἐμπιστευθῇ εἰς τὸν μαθητὴν τὸν βιβλιάριόν του ὅπως τὸ δείξῃ εἰς τοὺς γονεῖς του, ἀλλ' ὀφείλει νὰ τὸ ἐπαναφέρῃ ἀμέσως εἰς τὸν διδάσκαλον.

ΙΒ' Ὅταν μαθητὴς τις θέλῃ ν' ἀποσύρῃ μέρος ἢ τὸ ὅλον τῶν καταθέσεων του ὀφείλει νὰ ζητήσῃ τὴν παρέμβασιν τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του, πατρός μητρὸς ἢ κηδεμόνος, ὅστις ὑπογράφει ἐν τῷ βιβλιαρίῳ μετὰ τοῦ διδασκάλου καὶ τοῦ ὑπαλλήλου τοῦ Ταμιευτηρίου. Ὅταν δὲ ὁ μαθητὴς ἀπέρχεται τοῦ σχολείου ὁ διδάσκαλος παραδίδει εἰς τὸν νόμιμον ἀντιπρόσωπόν του τὸ βιβλιάριον τοῦ Ταμιευτηρίου, ὡς καὶ τὰ ὑπόλοιπα τῆς δραχμῆς, τὰ ὅποια δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῷ μικρῷ ταμιευτηρίῳ τοῦ σχολείου· καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς παραλαβῆς γίνεται ἐν τῷ ἰδίῳ Βιβλίῳ τοῦ σχολείου, ἐν τῇ σελίδι τῇ ὠρισμένῃ διὰ τὸν ἀπερχόμενον μαθητὴν· εἰδοποιεῖ δὲ ὁ διδάσκαλος τὸ Ταμιευτήριον ὅτι ὁ μαθητὴς ἀπῆλθε τοῦ σχολείου καὶ τὸ βιβλιάριον ἐδόθη εἰς τὸν νόμιμον ἀντιπρόσωπόν του.

Σχολειακὸν Ταμειυτήριον

Ἀριθ. 2.

Ἀθῆναι

Σχολή

.....

Δελτίον τῶν κατατιθεμένων ποσῶν ἐν τῷ Γεν. Ταμειυτηρίῳ
παρὰ τοῦ κ. διευθυντοῦ τοῦ Σχολ., ἐν ὀνόματι
καὶ εἰς λογαριασμὸν τῶν κάτωθι ἀναφερομένων μαθητῶν.

Ἀριθ. βιβλίου Σχολ. Ταμειυτ.	Ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ μαθητοῦ	Ἡμερομηνία καὶ τόπος γεννήσεως	Κατοικία	Ποσότης κα- τατεθειμένη εἰς τὸ Γενικὸν Ταμειυτήριον	Ἀρ. βιβλιαρίου τοῦ μαθητοῦ ἐν τῷ Γεν. Ταμειυτηρίῳ
1	Ἰωάννης Δ....	20 Μαΐου 1882 ἐκ Νάξου	Ὁδ. Ἀσκλη- πιοῦ ἀριθ. 34	2 δρ.	2384
2	Δημήτριος Κ...	14 8ερίου	Ὁδ. Αἰόλου ἀριθ. 5	4 "	2376
3	Γεώργιος Θ....	15 Ἰανουαρίου 1879	Ὁδ. Θησέως ἀριθ. 11	7 "	2345
				13 δρ.	

Ἐν Ἀθήναις τῇ 5 8ερίου 1889.

Ὁ Διευθυντὴς τοῦ Σχολείου τοῦ.....

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ

διανεμομένη εἰς τὰς οἰκογενείας τῶν μαθητῶν καὶ τυπουμένη ὀπισθεν τοῦ ἐν
ἀντιγράφῳ φύλλου τοῦ διδομένου πρὸς ἕκαστον οἰκονόμον μαθητήν.

Τὸ Σχολειακὸν Ταμειυτήριον σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ προσιτὸν εἰς τοὺς παῖδας
τὸ Γεν. Ταμειυτήριον παρέχει δὲ τὸ μέσον νὰ καταθέτωσιν οἱ παῖδες τὰς μικρὰς τῶν
οἰκονομίας τὰς κατωτέρας τῆς δραχμῆς καὶ συγχρόνως παρέχει τὴν εὐκολίαν νὰ τὰς
καταθέτωσιν ἐν αὐτῷ τῷ σχολείῳ, τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ διδασκάλου ὁ μαθητὴς δύναται
οὕτω νὰ διασώσῃ ἀπὸ ματαίας δαπάνης ὀλίγα λεπτὰ ἐκ τῶν διδομένων αὐτῷ παρὰ
τῶν γονέων πρὸς χρῆσιν του. Ἀμα ὡς αἱ καταθέσεις γίνωσι μία δραχμὴ, αὕτη κατα-
τίθεται εἰς τὸ Ταμειυτήριον τῇ ἐπιμελείᾳ τοῦ διδασκάλου, ἐγγράφεται εἰς τὸ τακτι-
κὸν Βιβλίον ἐν ὀνόματι τοῦ μαθητοῦ, ὅστις γίνεται οὕτω ἀληθὴς πελάτης τοῦ Ταμειυ-
τηρίου. Παιδίον ἑπταετὲς, τὸ ὁποῖον συνειθίσαι νὰ οἰκονομῇ 10 λεπτὰ μόνον καθ' ἑβδο-
μάδα ἐξ ὧων τῷ δίδουσιν οἱ γονεῖς του, ἐν τῇ ἐνηλικιότητί του θέλει εὐρεθῇ κύριον 100
περίπου δραχμῶν οὕτω μαθητὴς τις ἂν θέλῃ δύναται νὰ σχηματίσῃ σπουδαῖον ἀπο-
ταμίευμα, τὸ ὁποῖον, ἐν περιστάσει, ὅπως ἐβεβαιώθη ἐν τοῖς Σχολειακοῖς Ταμειυτη-
ρίοις τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Γαλλίας, δύναται μεγάλως νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας

τῆς οἰκογενείας ἐν μιᾷ τῶν στιγμῶν ἐκείνων τῆς κρίσεως, τὴν ὁποῖαν πρέπει πάντοτε νὰ προβλέπωμεν, καὶ τὸ οἰκονόμον παιδίον θὰ λογισθῇ εὐτυχὲς ν' ἀνακουφίσῃ. Προσέτι τὸ παιδίον ἀσκεῖται πρὸς τὴν οἰκονομίαν, τὴν καλὴν δηλ. διευθέτησιν τῶν ὑποθέσεών του διὰ τῆς πρακτικῆς ταύτης ἀσκήσεως τῆς οἰκονομίας ἐκ τῆς δαπάνης διδάσκειται νὰ μετριάζῃ τὰς ματαίας δαπάνας του καὶ νὰ καταστέλῃ τὴν θέλησίν του, νὰ κανονίζῃ τὴν ζωὴν του καὶ νὰ διασώζῃ ἀπὸ δαπάνας ἀνωφελεῖς καὶ κακὰς, πολλὰς μικρὰς ποσότητας, καὶ ὅτι αἱ μικραὶ αὗται ποσότητες ἔχουσιν ἀξίαν τινὰ συνήθως πρὸς καταπολέμησιν τῆς στενοχωρίας, ἐνίοτε δὲ ὅπως γίνωσι πυρὴν πλουσίας.

Πεντάλεπτον κατασπαταλῶμενον ἀνοίγει χάραγμα εἰς σάρακα, ὅστις δύναται νὰ καταστρέψῃ καὶ τὸν πλουσιώτατον οἶκον τοῦναντίον δὲ πεντάλεπτον οἰκονομούμενον δύναται νὰ ᾔῃαι ἀρχὴ ζωῆς τακτικῆς, εὐποχοῦς καὶ ἴσως πλουσίας.

Ἐκτέλεισις

Αἱ μικραὶ παρ' ἐκάστου μαθητοῦ κατατιθέμεναι ποσότητες ἐγγράφονται ἀμέσως ἐν πλήρει παραδόσει. 1) Ἐπὶ βιβλίου ἐπίτηδες πρὸς τοῦτο κατασκευασθέντος ἐν τῇ σελίδι τῇ διατεθειμένῃ εἰς λ]σμὸν ἐκάστου μαθητοῦ, καὶ 2) ἐπὶ φύλλου ἐν ἀντιγράφῳ τοῦ λογαριασμοῦ ἐκάστου μαθητοῦ· τὸ φύλλον τοῦτο κρατεῖ ὁ μαθητὴς καὶ ὀφείλει νὰ τὸ παρουσιάζῃ εἰς ἐκάστην κατάθεσιν.

Ἄμα ὡς αἱ καταθέσεις τοῦ μαθητοῦ γίνωσι μία δραχμὴ κατατίθεται αὕτη ἐπ' ὀνόματί του εἰς τὸ Ταμειυτήριον τῆς περιφερείας, ἐκδιδομένου τοῦ σχετικοῦ βιβλιαρίου. Αἱ ἀποδόσεις μερικαὶ ἢ ὅλικαὶ γίνονται τῇ αἰτήσει τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου τοῦ παιδὸς συνυπογράφοντος ἐν τῷ βιβλιαρίῳ μετὰ τοῦ διδασκάλου.

Τὸ πρὸς τὸν οἰκονόμον μαθητὴν διδόμενον βιβλιάριον εἶναι τὸ αὐτὸ τὸ πρὸς τοὺς ἐνήλικας παρὰ τοῦ Ταμειυτηρίου διδόμενον, καὶ τοῦτο ὑπαγορεύει αὐτὸ τὸ πνεῦμα τοῦ θεσμοῦ τῶν Σχολειακῶν Ταμειυτηρίων. Συμφέρει τῷ ὄντι ὁ μαθητὴς, ὅστις διὰ τῆς οἰκονομίας του ἐπραξεν ἀνδρικὴν πράξιν, νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀνὴρ καὶ νὰ λάβῃ βιβλιάριον ἀνδρός. Εἰς τοῦτο προστίθεται καὶ ἡ ἐξῆς σπουδαία σκέψις : ὁ σκοπὸς τοῦ Σχολειακοῦ Ταμειυτηρίου δὲν εἶναι μόνον νὰ εὐκολύνῃ τοὺς μαθητὰς πρὸς σχηματισμὸν μικροῦ κεφαλαίου, τὸ μέγα σκοπούμενον ὄφελος παρὰ τούτου εἶναι νὰ προσυλητίσῃ τὸν μαθητὴν πρὸς τὴν οἰκονομίαν, ὥστε ἐν τῇ ἀποφοιτήσει του νὰ ἐξακολουθήσῃ ταύτην φυσικὰ ὡς ἐκ τῆς ἀποκτηθείσης ἐξέως. Ἐὰν λοιπὸν τὸ πρὸς τὸν μαθητὴν βιβλιάριον εἶναι διάφορον, ἐὰν ἐξερχόμενος ὁ μαθητὴς τοῦ σχολείου, ὅτε πλέον ἀνοίγεται πρὸς αὐτὸν ἡ ἐλευθέρα ζωὴ καὶ τὸν προσκαλεῖ δι' ὅλων τῶν θελγήτρων τῆς ἡλικίας καὶ τοῦ νέου ὀρίζοντος εἰς τὴν ἀνόητον δαπάνην, ἐὰν εἰς τὴν κρίσιμον αὐτὴν στιγμὴν, ἥτις συχνότατα ἀποφασίζει περὶ τοῦ μέλλοντος ἐνὸς ἐργάτου,

διακόψει τοὺς δεσμοὺς οἵτινες τὸν συνέδεον μετὰ τοῦ Ταμιευτηρίου, εἴαν παρεμβληθῶσι τύποι ἄλλοι τοῦ βιβλιαρίου πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς οἰκονομίας, εἶναι φόβος μήπως ματαιωθῶσι τὰ παρὰ τῆς οἰκονομικῆς ἀνατροφῆς, ἥτις τῷ ἐδόθη παρὰ τοῦ Σχολειακοῦ Ταμιευτηρίου. Ἐν ὀνόματι λοιπὸν τῆς πείρας ὀφείλομεν νὰ συστήσωμεν εἰς τοὺς διευθυντάς τῶν Ταμιευτηρίων νὰ δίδωσι πρὸς τοὺς μαθητάς τὸ βιβλιάριον τῶν ἐνηλίκων, τὸ ὁποῖον εἶναι ὄργανον ἀνατροφῆς καὶ αὐτοῦ, τοῦ μέλλοντος ἐργάτου, καὶ τῆς οἰκογενείας του. Νομίζομεν δὲ περιττὸν νὰ συστήσωμεν εἰς τούτους τὴν ἐπίβλεψιν τῶν ὑπαλλήλων των ὅπως εὐκολύνωσι καὶ καθιστῶσιν ἥττον δύσκολον τὸ ἀγαθοποιὸν ἔργον τῶν διδασκάλων εἰς τὰς μετὰ τοῦ Σχολειακοῦ Ταμιευτηρίου σχέσεις των.

Τὸ μέγα ζήτημα ὅπως τὸ ἔργον εὐκολύνεται εἶναι ἡ ἀκρίβεια τῆς λογιστικότητος καθαρᾶς καὶ ἀνοικτῆς, ἡ ἀπλότης τῆς μεθόδου καὶ ἡ εὐκολία τῆς ἐργασίας διὰ τὸν διδάσκαλον, τοῦ ὑποίου πρέπει νὰ ἀμοιῇται δεόντως ἡ ἐργασία καὶ ἡ εὐθύνη.

Κ. Χ. Βάμβας.

ΝΕΑ ΜΕΘΟΔΟΣ

πρὸς προσδιορισμὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς τήξεως τῶν σωμάτων.

Κατὰ τὰς κρατούσας μεθόδους εἰσάγεται τριχοειδὴς σωληνίσκος, περιέχων τὴν ἐξεταστέαν οὐσίαν, εἰς σκεῦος ὑάλινον πλῆρες πυκνοῦ θεικοῦ ὀξέος, προσεγγίζεται πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὄξυ ἡ σφαῖρα εὐκισθήτου θερμομέτρου καὶ θερμαίνεται κάτωθεν τὸ ὄξυ· ὅταν ἡ ὑπὸ τοῦ θερμομέτρου δεικνυμένη θερμοκρασία τοῦ θεικοῦ ὀξέος ὑψωθῇ μέχρι τοῦ βαθμοῦ τῆς τήξεως τοῦ σώματος, τοῦτο ἀπορρευστοῦται καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ὅταν ὁ παρατηρητῆς ἐννοήσῃ ὅτι ἄρχεται ἀπορρευστούμενον τὸ σῶμα, ἀναγινώσκει ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ ὑδραργύρου τοῦ θερμομέτρου τὸν βαθμὸν τῆς τήξεως τοῦ σώματος.

Ἄλλ' οὐτε ἡ ὁμοειδὴς θέρμανσις τοῦ πυκνορρεύστου θεικοῦ ὀξέος εἶναι τι εὐκολον οὔτε ἡ ἀκριβὴς ἀντίληψις τῆς στιγμῆς τῆς ἀπορρευστώσεως τοῦ σώματος, ὅπερ συνήθως ἀποτελεῖ ὀλίγον πρὸ τῆς μετατροπῆς τῆς καταστάσεως μάζαν ἡμίρρευστον ἢ πολτώδη, δυσχεραίνουσιν τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῆς στιγμῆς καθ' ἣν τελεῖται τὸ ἐν λόγῳ φαινόμενον, ἐνῷ τὸ θεικὸν ὄξυ ἐξακολουθεῖ θερμαινόμενον καὶ τὸ θερμομέτρον δεικνύον αἰ ἀνωτέραν θερμοκρασίαν.

Τὰ μειονεκτήματα ταῦτα τῆς μεθόδου προλαμβάνονται διὰ τῆς ἀκολούθου μικρᾶς συσκευῆς, δι' ἧς καθορίζεται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ὁ